

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**
MAREK NIECHCIAŁ

Warszawa, 31 grudnia 2018 r.

wersja jawna

DOZIK-2.611.6.2017.JS

Decyzja nr DOZIK-9/2018

I. Na podstawie art. 23b ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r. poz. 798 ze zm.), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów **uznaje** postanowienia wzorców umów stosowane przez **Deutsche Bank Polska Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie** we wzorcach umów, aneksach do umów kredytów i pożyczek hipotecznych denominowanych do walut obcych o treści:

A. „Kursy wymiany walut w Tabeli Kursów ustalane są przez Bank w każdym Dniu Roboczym w oparciu o średni kurs z rynku walutowego (FOREX), ustalany najpóźniej do godziny 9.30 czasu obowiązującego w Polsce („Kurs Bazowy”). Kurs kupna ustalany jest w oparciu o wzór: $\text{Kurs Kupna} = 2 * \text{Kurs Bazowy} / (2 + \text{Spread Walutowy wyrażony w procentach})$, a kurs sprzedaży w oparciu o wzór: $\text{Kurs Sprzedaży} = \text{Kurs Bazowy} + (\text{Spread Walutowy wyrażony w procentach} * \text{Kurs Kupna}) / 2$. Wartość Spreadu Walutowego wyrażonego w procentach na dzień zawarcia Umowy wynosi dla waluty CHF: [...], Euro: [...], USD: [...], GBP: [...] i może ona ulec zmianie w drodze jednostronnego oświadczenia Banku na zasadach określonych w punkcie 5.4 poniżej. Spread Walutowy wyrażony w procentach jest równy stosunkowi spreadu walutowego wyrażonego kwotowo, stanowiącego różnicę pomiędzy kursem sprzedaży a kursem kupna waluty obcej określanych w Tabeli Kursów („Spread Walutowy”) do kursu kupna”

w zw. z:

[5.4]

B. „Bank jest uprawniony do zmiany - nie częściej niż raz w miesiącu kalendarzowym - wysokości Spreadu Walutowego wyrażonego w procentach na podstawie przesłanek określonych w punkcie 4.7. Regulaminu Produktowego, o wartość wyrażonej w punktach procentowych zmiany określonych w tym postanowieniu podstaw”

[postanowienia umowne stosowane w następujących wzorcach umów:

- wzorzec Umowy kredytu mieszkaniowego i konsolidacyjnego z dnia 4 stycznia 2016 r.,
- wzorzec Umowy kredytu mieszkaniowego i konsolidacyjnego z dnia 25 maja 2018 r.,

- wzorzec aneksu (dla umów zawartych od dnia 1 kwietnia 2009 r.),
- wzorzec aneksu (dla umów zawartych od dnia 1 sierpnia 2008 r. do dnia 31 marca 2009 r.),
- wzorzec aneksu (dla umów zawartych od dnia 1 stycznia 2003 r. do dnia 31 lipca 2008 r.),
- wzorzec aneksu obowiązującego dla umów zawartych z DB 24 w latach 2001-2002],

[4.7]

„Poza okolicznościami przewidzianymi w pozostałych Warunkach Kredytu oraz przy uwzględnieniu postanowień pkt 1.4.2.3. Regulaminu Kredytowego, Bank jest uprawniony do zmiany - nie częściej niż raz w miesiącu kalendarzowym - wysokości Opłat i Prowizji określonych Tabeli Prowizji i Opłat na podstawie i w stosunku do:

- a) Wzrostu inflacji w stopniu ogłaszany przez GUS, co najmniej o 0,1%,
- b) Zmiany wskaźnika cen dóbr inwestycyjnych publikowanych przez GUS, co najmniej o 0,1%,
- c) Wzrostu rzeczywistych kosztów obsługi danej usługi na skutek niezależnych od Banku czynników zewnętrznych, w szczególności: wzrostu cen opłat pocztowych i telekomunikacyjnych, rozliczeń międzybankowych koniecznych do wykonania danej usługi, energii, wejście w życie nowych regulacji prawnych powodujących wzrost kosztów świadczonej usługi o co najmniej 1%,
- d) Zmiany stóp procentowych kredytów udzielanych bankom przez Narodowy Bank Polski o co najmniej 0,01%,
- e) Zmiany poziomu rezerw obowiązkowych ustalonych przez Narodowy Bank Polski lub wysokości ich ewentualnego oprocentowania, co najmniej o 0,01%,
- f) Zmiany stawek oprocentowania lokat na rynku międzybankowym (międzybankowych stóp referencyjnych, wywołana czynnikami regulacyjnymi), co najmniej o 0,01%,
- g) Zmiany wysokości obowiązkowych opłat wnoszonych przez banki na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, co najmniej o 0,01%,
- h) Zmiany rentowności instrumentów rynku pieniężnego i kapitałowego (w tym np. bonów skarbowych i obligacji Skarbu Państwa), co najmniej o 0,01%”

[postanowienie umowne stosowane w następujących wzorcach umów:

- Regulamin Produktowy dla kredytu mieszkaniowego i kredytu konsolidacyjnego Deutsche Bank Polska S.A. z dnia 27 listopada 2015 r. (obowiązujący dla umów zawartych na podstawie decyzji kredytowych wydanych od dnia 27 listopada 2015 r. do dnia 3 lipca 2016 r.),
- Regulamin Produktowy dla kredytu mieszkaniowego i kredytu konsolidacyjnego z dnia 4 lipca 2016 r. (obowiązujący dla umów zawartych od dnia 1 sierpnia 2008 r. do dnia 21 lipca 2017 r.),
- Regulamin Produktowy dla kredytu mieszkaniowego i kredytu konsolidacyjnego z dnia 9 kwietnia 2018 r. (obowiązujący dla umów zawartych od dnia 9 kwietnia 2018 r. do dnia dzisiejszego)],

za niedozwolone postanowienia umowne, o których mowa w art. 385¹ § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r. poz. 1025 ze zm.), co stanowi naruszenie art. 23a ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r. poz. 798 ze zm.),

i zakazuje ich wykorzystywania.

II. Na podstawie art. 23b ust. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r. poz. 798 ze zm.), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nakłada na **Deutsche Bank Polska Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie** środki usunięcia trwających skutków naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 23a ww. ustawy, w ten sposób, że:

a) Deutsche Bank Polska Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie w terminie nie później niż 3 (trzech) miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji, poinformuje wszystkich konsumentów, będących stronami umów zawartych na podstawie wzorców, których postanowienia zostały uznane za niedozwolone, o uznaniu ich za niedozwolone i skutkach z tego wynikających.

Przy czym informacja przekazywana konsumentom będzie:

- w warstwie wizualnej - sporządzona czcionką w rozmiarze co najmniej 11, kolorze czarnym i rodzaju Times New Roman,
- dostarczona konsumentom za pomocą listów poleconych,
- składała się z następującej treści:

„Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w decyzji nr DOZIK-9/2018 z dnia 31 grudnia 2018 r. uznał za niedozwolone postanowienia wzorców umów stosowane przez Deutsche Bank Polska Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie i zakazał ich wykorzystywania, o treści:

A. „Kursy wymiany walut w Tabeli Kursów ustalane są przez Bank w każdym Dniu Roboczym w oparciu o średni kurs z rynku walutowego (FOREX), ustalany najpóźniej do godziny 9.30 czasu obowiążującego w Polsce („Kurs Bazowy”). Kurs kupna ustalany jest w oparciu o wzór: $\text{Kurs Kupna} = 2 * \text{Kurs Bazowy} / (2 + \text{Spread Walutowy wyrażony w procentach})$, a kurs sprzedaży w oparciu o wzór: $\text{Kurs Sprzedaży} = \text{Kurs Bazowy} + (\text{Spread Walutowy wyrażony w procentach} * \text{Kurs Kupna}) / 2$. Wartość Spreadu Walutowego wyrażonego w procentach na dzień zawarcia Umowy wynosi dla waluty CHF: [...], Euro: [...], USD: [...], GBP: [...] i może ona ulec zmianie w drodze jednostronnego oświadczenia Banku na zasadach określonych w punkcie 5.4 poniżej. Spread Walutowy wyrażony w procentach jest równy stosunkowi spreadu walutowego wyrażonego kwotowo, stanowiącego różnicę pomiędzy kursem sprzedaży a kursem kupna waluty obcej określanych w Tabeli Kursów („Spread Walutowy”) do kursu kupna”

w zw. z:

[5.4]

B. „Bank jest uprawniony do zmiany - nie częściej niż raz w miesiącu kalendarzowym - wysokości Spreadu Walutowego wyrażonego w procentach na podstawie przestank określonych w punkcie 4.7. Regulaminu Produktowego, o wartość wyrażonej w punktach procentowych zmiany określonych w tym postanowieniu podstaw”,

[4.7]

„Poza okolicznościami przewidzianymi w pozostałych Warunkach Kredytu oraz przy uwzględnieniu postanowień pkt 1.4.2.3. Regulaminu Kredytowego, Bank jest uprawniony do zmiany - nie częściej niż raz w miesiącu kalendarzowym - wysokości Opłat i Prowizji określonych Tabeli Prowizji i Opłat na podstawie i w stosunku do:

- a) Wzrostu inflacji w stopniu ogłaszanych przez GUS, co najmniej o 0,1%,
- b) Zmiany wskaźnika cen dóbr inwestycyjnych publikowanych przez GUS, co najmniej o 0,1%,
- c) Wzrostu rzeczywistych kosztów obsługi danej usługi na skutek niezależnych od Banku czynników zewnętrznych, w szczególności: wzrostu cen opłat pocztowych i telekomunikacyjnych, rozliczeń międzybankowych koniecznych do wykonania danej usługi, energii, wejście w życie nowych regulacji prawnych powodujących wzrost kosztów świadczonej usługi o co najmniej 1%,
- d) Zmiany stóp procentowych kredytów udzielanych bankom przez Narodowy Bank Polski o co najmniej 0,01%,
- e) Zmiany poziomu rezerw obowiązkowych ustalonych przez Narodowy Bank Polski lub wysokości ich ewentualnego oprocentowania, co najmniej o 0,01%,
- f) Zmiany stawek oprocentowania lokat na rynku międzybankowym (międzybankowych stóp referencyjnych, wywołana czynnikami regulacyjnymi), co najmniej o 0,01%,
- g) Zmiany wysokości obowiązkowych opłat wnoszonych przez banki na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, co najmniej o 0,01%,
- h) Zmiany rentowności instrumentów rynku pieniężnego i kapitałowego (w tym np. bonów skarbowych i obligacji Skarbu Państwa), co najmniej o 0,01%”.

Prawomocna decyzja o uznaniu postanowienia wzorca umowy za niedozwolone ma skutek wobec przedsiębiorcy, co do którego stwierdzono stosowanie niedozwolonego postanowienia umownego oraz wobec wszystkich konsumentów, którzy zawarli z nim umowę na podstawie wzorca wskazanego w decyzji.

Treść decyzji nr DOZIK-9/2018 dostępna jest na stronie www.deutschebank.pl. Decyzja jest prawomocna”;

b) Deutsche Bank Polska Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie zamieści, na własny koszt - w terminie nie później niż 1 (jednego) miesiąca od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji - informację o treści wskazanej w pkt IIa tiret 3. (trzeci), na stronie internetowej Deutsche Bank Polska Spółki Akcyjnej z siedzibą w Warszawie (w dacie wydania niniejszej decyzji jest to strona internetowa: www.deutschebank.pl) w ten sposób, że powyższa informacja zostanie umieszczona na stronie głównej oraz będzie utrzymywana na niej przez okres 4 (czterech) miesięcy.

III. Na podstawie art. 23b ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r. poz. 798 ze zm.), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nakłada na **Deutsche Bank Polska Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie** obowiązek publikacji wersji jawnej niniejszej decyzji w całości, na koszt Deutsche Bank Spółki Akcyjnej z siedzibą w Warszawie, na stronie internetowej tego przedsiębiorcy (w dacie wydania niniejszej decyzji jest to strona internetowa: www.deutschebank.pl), w terminie nie później niż 1 (jednego) miesiąca od

dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji, w ten sposób, że odnośnik do treści wersji jawnej decyzji powinien zostać umieszczony na stronie głównej i opisany w następujący sposób: „Decyzja Prezesa UOKiK nr DOZIK-9/2018. Decyzja prawomocna”, oraz utrzymywania jej na przedmiotowej stronie internetowej przez okres 4 (czterech) miesięcy.

IV. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 3a ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r. poz. 798 ze zm.), Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nakłada na **Deutsche Bank Polska Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie**, płatną do budżetu państwa, karę pieniężną w wysokości **6 982 145 zł (słownie: sześć milionów dziewięćset osiemdziesiąt dwa tysiące sto czterdzieści pięć złotych)**, z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 23a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie określonym w pkt I niniejszej decyzji.

V. Na podstawie art. 77 ust. 1 i art. 80 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r. poz. 798 ze zm.) oraz na podstawie art. 263 § 1 i art. 264 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2096 ze zm.) w związku z art. 83 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów obciąża **Deutsche Bank Polska Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie** kosztami postępowania opisanego w pkt I sentencji niniejszej decyzji w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone w kwocie 54,60 zł (słownie: pięćdziesiąt cztery złote sześćdziesiąt groszy) i zobowiązuje Deutsche Bank Polska Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie do zwrotu tych kosztów Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Uzasadnienie

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej także „Prezes Urzędu”, „Prezes UOKiK”) przeprowadził postępowanie wyjaśniające (sygn. DDK-404-502/16) w sprawie wstępnego ustalenia, czy w związku ze stosowaniem we wzorcach umów wykorzystywanych przez banki klauzul dotyczących sposobu ustalania wysokości kursów kupna i sprzedaży walut obcych, nastąpiło naruszenie uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, stosownie do art. 23a ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r. poz. 798 ze zm.; dalej także „uokik”).

Podstawę do wszczęcia postępowania stanowiły informacje otrzymane przez Prezesa Urzędu od konsumentów, będących stroną umów o kredyty hipoteczne waloryzowane i denominowane odnoszące się do walut obcych, dotyczące dowolności w ustalaniu przez banki kursów kupna i sprzedaży walut obcych.

W toku prowadzonego postępowania, pismami z dnia 10 czerwca 2016 r. i 18 lipca 2016 r., Prezes Urzędu wezwał Deutsche Bank Polska Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie (dalej także „Bank”, „przedsiębiorca”, „Spółka”) do przekazania informacji, czy we wzorcach umów kredytów hipotecznych waloryzowanych/denominowanych do walut obcych lub w załącznikach do nich (m.in. regulaminach, tabelach) bądź we wzorcach aneksów stosowanych przez Bank po dniu 17 kwietnia 2016 r., zamieszczane są postanowienia umowne dotyczące sposobu ustalania wysokości kursów kupna i sprzedaży walut obcych

oraz czy konsumenci mogą zweryfikować na podstawie ww. postanowień poprawność wyliczeń stosowanych przez Bank. Dodatkowo Prezes Urzędu wezwał Bank do przekazania treści odpowiednich wzorców umów wraz z załącznikami.

W odpowiedzi, pismami z dnia 5 lipca 2016 r. oraz 27 lipca 2016 r., Bank przekazał m.in. następujące stanowisko:

- W ofercie Banku znajdowały i znajdują się wyłącznie kredyty hipoteczne denominowane (wyrażone) w walucie obcej, z tym, że fizyczny transfer środków na konto sprzedającego nieruchomości wskazaną w umowie kredytu hipotecznego zwykle następował w walucie polskiej w wyniku zawartej transakcji walutowej pomiędzy bankiem a kredytobiorcą, jako że umowy sprzedaży finansowanej nieruchomości były wyrażane w walucie polskiej;

- Bank nie oferuje, jak w również w przeszłości nigdy nie miał w swojej ofercie kredytów hipotecznych waloryzowanych (indeksowanych) do żadnej z walut obcych. Wszystkie kredyty hipoteczne w CHF i EUR oferowane przez Bank konsumentom, były kredytami denominowanymi do franka szwajcarskiego oraz euro;

- Kredyty CHF nie znajdują się aktualnie w standardowej ofercie Banku. Są one udzielane obecnie wyłącznie klientom zarabiającym w tej walucie;

- W umowach kredytów hipotecznych denominowanych do walut obcych wykorzystywanych po dniu 17 kwietnia 2016 r. Bank stosował i stosuje postanowienia umowne dotyczące sposobu ustalania wysokości kursów kupna i sprzedaży walut obcych o treści:

„Kursy wymiany walut w Tabeli Kursów ustalane są przez Bank w każdym Dniu Roboczym w oparciu o średni kurs z rynku walutowego (FOREX), ustalany najpóźniej do godziny 9.30 czasu obowiązującego w Polsce („Kurs Bazowy”). Kurs kupna ustalany jest w oparciu o wzór: $\text{Kurs Kupna} = 2 * \text{Kurs Bazowy} / (2 + \text{Spread Walutowy wyrażony w procentach})$, a kurs sprzedaży w oparciu o wzór: $\text{Kurs Sprzedaży} = \text{Kurs Bazowy} + (\text{Spread Walutowy wyrażony w procentach} * \text{Kurs Kupna}) / 2$. Wartość Spreadu Walutowego wyrażonego w procentach na dzień zawarcia Umowy wynosi dla waluty CHF: [...], Euro: [...], USD: [...], GBP: [...] i może ona ulec zmianie w drodze jednostronnego oświadczenia Banku na zasadach określonych w punkcie 5.4 poniżej. Spread Walutowy wyrażony w procentach jest równy stosunkowi spreadu walutowego wyrażonego kwotowo, stanowiącego różnicę pomiędzy kursem sprzedaży a kursem kupna waluty obcej określanych w Tabeli Kursów („Spread Walutowy”) do kursu kupna”.

- Klienci mogą zweryfikować poprawność wyliczeń sporządzonych przez Bank w oparciu o zapisy umowy kredytu oraz dane dotyczące wysokości kursów kupna i sprzedaży walut obcych dostępne na stronie internetowej Banku, w Oddziałach Banku, za pośrednictwem Teleserwisu lub bankowości elektronicznej. Szczegółową kalkulację klient może przeprowadzić samodzielnie na podstawie wzorów zawartych w umowie kredytowej oraz danych o kursach udostępnianych przez Bank.

Jednocześnie w załączeniu do pisma z dnia 27 lipca 2016 r. Bank przekazał wzorce umów o nazwach: „Umowa kredytu”, „Regulamin produktowy dla kredytu mieszkaniowego i kredytu konsolidacyjnego Deutsche Bank S.A.”, „Umowa kredytu”, „Regulamin produktowy dla kredytu mieszkaniowego i kredytu konsolidacyjnego Deutsche Bank S.A.”, „Aneks nr ... do umowy kredytu nr ... z dnia ... r.”, „Aneks nr ... do umowy kredytu nr ... z dnia ... r.”, „Aneks nr ... do umowy kredytu nr ... z dnia ... r.”, „Aneks nr ... do umowy kredytu nr ... z dnia ... r.”.

W pismach z dnia 17 sierpnia 2016 r. i 20 września 2016 r. Prezes Urzędu wezwał Bank do przekazania informacji dotyczących sposobu ustalania przez Bank wysokości kursów kupna i sprzedaży walut obcych.

W odpowiedzi, pismami z dnia 2 września 2016 r. oraz 5 października 2016 r., Bank przekazał m.in. następujące stanowisko:

- Tabela Kursów ustalana i publikowana jest w godzinach porannych, w przedziale czasowym 8.30-9.30. Klienci mogą zweryfikować daty i godziny publikacji tabel poprzez sprawdzenie ich na stronie internetowej Banku (publikacja tabel). W dokumentacji kredytowej zamieszczona jest informacja o tym, że Tabela Kursów ustalana jest przez Bank w oparciu o średni kurs z rynku walutowego ustalany najpóźniej do godziny 9.30, natomiast precyzyjna godzina opublikowania Tabeli Kursów w danym dniu prezentowana na stronie internetowej Banku, dokładnie wskazuje konsumentom czas tej publikacji. Czas sporządzania Tabeli Kursów przez Bank waha się w wąskim przedziale od 5 do 15 minut, bezpośrednio poprzedzającym godzinę publikacji na stronie internetowej Banku;
- Kredytobiorca zna wysokość spreadu wyrażonego w procentach od momentu zawarcia umowy. Bank jest uprawniony do zmiany wysokości spreadu w przypadku zaistnienia przesłanek zmiany wskazanych w pkt 4.7 a - h Regulaminu Produktowego;
- Zmiany treści wskazanych zapisów nie były i nie są możliwe;
- Sformułowanie „FOREX” oznacza rynek walutowy, w ramach którego banki, instytucje finansowe, banki centralne, rządy i duże korporacje dokonują operacji wymiany walutowej. Dlatego też wyrażenie „FOREX” nie jest w tym przypadku wskazaniem jakiegoś konkretnego serwisu, tylko nazwą rynku walutowego. „Średni kurs z rynku walutowego (FOREX)” jest średnią arytmetyczną kursów kupna i kursów sprzedaży, które obserwowane są na rynku walutowym. Analogicznie jak ma to miejsce np. w kantorach, kursy walut przedstawione są za pomocą kursów kupna danej waluty oraz kursów sprzedaży. Wiedza na temat kursów kupna i sprzedaży na rynku walutowym „FOREX” jest ogólnie dostępna na wielu bezpłatnych stronach internetowych, do których osoby fizyczne mają bezpośredni dostęp.

W związku z powyższym, postanowieniem z dnia 15 maja 2017 r. Prezes Urzędu wszczął wobec Banku postępowanie w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone w związku ze stosowaniem przez Bank we wzorcach umów, aneksach do umów kredytów i pożyczek hipotecznych denominowanych do walut obcych, postanowień umownych o treści:

A. „Kursy wymiany walut w Tabeli Kursów ustalane są przez Bank w każdym Dniu Roboczym w oparciu o średni kurs z rynku walutowego (FOREX), ustalany najpóźniej do godziny 9.30 czasu obowiązującego w Polsce („Kurs Bazowy”). Kurs kupna ustalany jest w oparciu o wzór: $\text{Kurs Kupna} = 2 * \text{Kurs Bazowy} / (2 + \text{Spread Walutowy wyrażony w procentach})$, a kurs sprzedaży w oparciu o wzór: $\text{Kurs Sprzedaży} = \text{Kurs Bazowy} + (\text{Spread Walutowy wyrażony w procentach} * \text{Kurs Kupna}) / 2$. Wartość Spreadu Walutowego wyrażonego w procentach na dzień zawarcia Umowy wynosi dla waluty CHF: [...], Euro: [...], USD: [...], GBP: [...] i może ona ulec zmianie w drodze jednostronnego oświadczenia Banku na zasadach określonych w punkcie 5.4 poniżej. Spread Walutowy wyrażony w procentach jest równy stosunkowi spreadu walutowego wyrażonego kwotowo, stanowiącego różnicę pomiędzy kursem sprzedaży a kursem kupna waluty obcej określanych w Tabeli Kursów („Spread Walutowy”) do kursu kupna”

w zw. z:

[5.4]

B. „Bank jest uprawniony do zmiany - nie częściej niż raz w miesiącu kalendarzowym - wysokości Spreadu Walutowego wyrażonego w procentach na podstawie przesłanek określonych w punkcie 4.7. Regulaminu Produktowego, o wartość wyrażonej w punktach procentowych zmiany określonych w tym postanowieniu podstaw”,

[4.7]

„Poza okolicznościami przewidzianymi w pozostałych Warunkach Kredytu oraz przy uwzględnieniu postanowień pkt 1.4.2.3. Regulaminu Kredytowego, Bank jest uprawniony do zmiany - nie częściej niż raz w miesiącu kalendarzowym - wysokości Opłat i Prowizji określonych Tabeli Prowizji i Opłat na podstawie i w stosunku do:

- a) Wzrostu inflacji w stopniu ogłaszanych przez GUS, co najmniej o 0,1%,
- b) Zmiany wskaźnika cen dóbr inwestycyjnych publikowanych przez GUS, co najmniej o 0,1%,
- c) Wzrostu rzeczywistych kosztów obsługi danej usługi na skutek niezależnych od Banku czynników zewnętrznych, w szczególności: wzrostu cen opłat pocztowych i telekomunikacyjnych, rozliczeń międzybankowych koniecznych do wykonania danej usługi, energii, wejście w życie nowych regulacji prawnych powodujących wzrost kosztów świadczonej usługi o co najmniej 1%,
- d) Zmiany stóp procentowych kredytów udzielanych bankom przez Narodowy Bank Polski o co najmniej 0,01%,
- e) Zmiany poziomu rezerw obowiązkowych ustalonych przez Narodowy Bank Polski lub wysokości ich ewentualnego oprocentowania, co najmniej o 0,01%,
- f) Zmiany stawek oprocentowania lokat na rynku międzybankowym (międzybankowych stóp referencyjnych, wywołana czynnikami regulacyjnymi), co najmniej o 0,01%,
- g) Zmiany wysokości obowiązkowych opłat wnoszonych przez banki na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, co najmniej o 0,01%,
- h) Zmiany rentowności instrumentów rynku pieniężnego i kapitałowego (w tym np. bonów skarbowych i obligacji Skarbu Państwa), co najmniej o 0,01%”,

które to postanowienia mogą zostać uznane za niedozwolone postanowienia umowne, o których mowa w art. 385¹ § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r. poz. 1025 ze zm.; dalej także „kc”).

Tym samym postanowieniem Prezes Urzędu zaliczył w poczet dowodów w przedmiotowym postępowaniu materiał dowodowy zebrany w trakcie postępowania wyjaśniającego o sygn. DDK-404-502/16.

W odpowiedzi, Bank pismem z dnia 8 czerwca 2017 r., odniósł się do postanowienia o wszczęciu postępowania, wskazując m.in., że:

- Bank uznaje zarzuty w całości za bezzasadne oraz wnosi o wydanie decyzji o umorzeniu postępowania w całości;
- Kwestionowane przez UOKiK postanowienia wzorca umownego po pierwsze nie kształtują praw i obowiązków konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami ani też nie naruszają (a tym bardziej nie naruszają rażąco) praw konsumenta, zaś po drugie dotyczą jednoznacznego określenia świadczenia głównego tj. ceny za transakcje walutowe;

- UOKiK nie jest uprawniony do kwestionowania zasad kształtowania przez Bank ceny (wynagrodzenia) za oferowane przez siebie produkty lub świadczone usługi. Tabela Kursów jest ogólnie stosowanym przez Bank cennikiem, określającym cenę oferowaną przez Bank w odniesieniu do konkretnych transakcji, a sposób jej kształtowania objęty jest chronioną konstytucyjnie swobodą Banku w kształtowaniu swojego zachowania rynkowego i polityki cenowej;

- Zakwestionowane postanowienia umowne nie nakładają na klientów jakiegokolwiek obowiązku (nie kształtują jego obowiązków) - w oparciu o wzorzec umowy to klient dokonuje swobodnego wyboru, czy na warunkach cenowych (kursie wymiany) oferowanych przez Bank chce dokonać z nim konkretnej transakcji. Zakwestionowane postanowienia nie nakładają na klienta ani obowiązku spłacania kredytu w walucie polskiej, ani też obowiązku nabywania w Banku waluty obcej celem spłaty kredytu (nie wpływają na zakres świadczeń wynikających z umowy kredytu walutowego); nie jest to nawet świadczenie uboczne dla waluty kredytu - sposób ustalania kursów nie jest elementem stosunku kredytu, lecz niezależnej od kredytu usługi wymiany walut, którą Bank oferuje klientom;

- Wzorzec umowy znalazł się w dokumentacji umownej Banku w związku z wykonaniem postanowień ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw, która weszła w życie w dniu 26 sierpnia 2011 r. oraz poprzedzających ją rekomendacji Komisji Nadzoru Finansowego. Klient posiada z mocy ustawy prawo do spłaty kredytów w walucie obcej. Klient może zatem całkowicie uniezależnić się od kursu wymiany walut obcych stosowanych w Banku w zakresie spłaty kredytu. Po wejściu w życie nowelizacji walutowej dalsze korzystanie z rachunku złotowego do spłaty kredytu należy rozpatrywać w kategoriach świadomej decyzji konsumenta o skorzystaniu z transakcji nabycia waluty w banku. Klient ma wolny wybór - może nabywać walutę do spłaty kredytu od innych podmiotów lub też korzystać z usługi wymiany oferowanej przez Bank po cenach obowiązujących w Banku dla danego typu transakcji;

- Ustawodawca wymaga od banków jedynie poinformowania klienta o sposobie i terminie ustalania kursu walut (nie samego spreadu walutowego). Ustawa nie wymaga również ustalania spreadu walutowego w taki sposób, aby konsument zawsze miał możliwość sprawdzenia jego prawidłowości oraz wysokości swoich obciążeń na przyszłość.

W piśmie z dnia 29 września 2017 r. Prezes Urzędu wezwał Bank do wskazania daty dziennej, od której zakwestionowane postanowienia umowne są stosowane przez Bank we wzorcach umów, aneksach do umów kredytów i pożyczek hipotecznych denominowanych do walut obcych.

W odpowiedzi, pismem z dnia 24 października 2017 r., Bank poinformował, że postanowienie umowne o treści:

„Kursy wymiany walut w Tabeli Kursów ustalane są przez Bank w każdym Dniu Roboczym w oparciu o średni kurs z rynku walutowego (FOREX), ustalany najpóźniej do godziny 9.30 czasu obowiązującego w Polsce („Kurs Bazowy”). Kurs kupna ustalany jest w oparciu o wzór: $\text{Kurs Kupna} = 2 * \text{Kurs Bazowy} / (2 + \text{Spread Walutowy wyrażony w procentach})$, a kurs sprzedaży w oparciu o wzór: $\text{Kurs Sprzedaży} = \text{Kurs Bazowy} + (\text{Spread Walutowy wyrażony w procentach} * \text{Kurs Kupna}) / 2$. Wartość Spreadu Walutowego wyrażonego w procentach na dzień zawarcia Umowy wynosi dla waluty CHF: [...], Euro: [...], USD: [...], GBP: [...] i może ona ulec zmianie w drodze jednostronnego oświadczenia Banku na zasadach określonych w punkcie 5.4 poniżej. Spread Walutowy wyrażony w procentach jest równy stosunkowi spreadu walutowego wyrażonego kwotowo, stanowiącego różnicę pomiędzy kursem

sprzedaży a kursem kupna waluty obcej określanych w Tabeli Kursów („Spread Walutowy”) do kursu kupna”

jest stosowane w dokumentacji umownej Banku od dnia 2 listopada 2015 r.

Postanowienie umowne o treści:

„Bank jest uprawniony do zmiany - nie częściej niż raz w miesiącu kalendarzowym - wysokości Spreadu Walutowego wyrażonego w procentach na podstawie przesłanek określonych w punkcie 4.7. Regulaminu Produktowego, o wartość wyrażonej w punktach procentowych zmiany określonych w tym postanowieniu podstaw”

jest stosowane w dokumentacji umownej Banku od dnia 1 kwietnia 2009 r.

Natomiast postanowienie umowne o treści:

„Poza okolicznościami przewidzianymi w pozostałych Warunkach Kredytu oraz przy uwzględnieniu postanowień pkt 1.4.2.3. Regulaminu Kredytowego, Bank jest uprawniony do zmiany - nie częściej niż raz w miesiącu kalendarzowym - wysokości Opłat i Prowizji określonych Tabeli Prowizji i Opłat na podstawie i w stosunku do:

- a) Wzrostu inflacji w stopniu ogłaszającym przez GUS, co najmniej o 0,1%,
- b) Zmiany wskaźnika cen dóbr inwestycyjnych publikowanych przez GUS, co najmniej o 0,1%,
- c) Wzrostu rzeczywistych kosztów obsługi danej usługi na skutek niezależnych od Banku czynników zewnętrznych, w szczególności: wzrostu cen opłat pocztowych i telekomunikacyjnych, rozliczeń międzybankowych koniecznych do wykonania danej usługi, energii, wejście w życie nowych regulacji prawnych powodujących wzrost kosztów świadczonej usługi o co najmniej 1%,
- d) Zmiany stóp procentowych kredytów udzielanych bankom przez Narodowy Bank Polski o co najmniej 0,01%,
- e) Zmiany poziomu rezerw obowiązkowych ustalonych przez Narodowy Bank Polski lub wysokości ich ewentualnego oprocentowania, co najmniej o 0,01%,
- f) Zmiany stawek oprocentowania lokat na rynku międzybankowym (międzybankowych stóp referencyjnych, wywołana czynnikami regulacyjnymi), co najmniej o 0,01%,
- g) Zmiany wysokości obowiązkowych opłat wnoszonych przez banki na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, co najmniej o 0,01%,
- h) Zmiany rentowności instrumentów rynku pieniężnego i kapitałowego (w tym np. bonów skarbowych i obligacji Skarbu Państwa), co najmniej o 0,01%”

jest stosowane w dokumentacji Banku od dnia 16 kwietnia 2012 r.

Mając na uwadze nakaz należytego i wyczerpującego informowania strony o okolicznościach faktycznych i prawnych sprawy wyrażony w art. 9 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2096 ze zm.; dalej także „kpa”), Prezes UOKiK pismem z dnia 31 stycznia 2018 r. poinformował Bank o ustaleniach poczynionych w toku postępowania wszczętego postanowieniem z dnia 15 maja 2017 r. w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone oraz o planowanym rozstrzygnięciu.

W odpowiedzi, w piśmie z dnia 16 lutego 2018 r., Bank ponownie wyraził swoje stanowisko, wskazując, że m.in.:

- Prezes UOKiK nie posiada kompetencji do kontroli cen. Tymczasem kwestionowanie sposobu funkcjonowania Tabeli Kursów jest w istocie kontrolowaniem sposobu ustalania cennika przez Bank. Tabela Kursów Banku ma charakter dokumentu ogólnego i stanowi określenie cen stosowanych przez Bank w danym dniu do dokonywania samodzielnych prawnie i ekonomicznie czynności (usług) z zakresu obrotu dewizowego (kupna i sprzedaży walut). Tabela Kursów jest cennikiem, który Bank co do zasady może swobodnie kształtować;
- Prezes UOKiK przyjmuje nieprawidłowe założenie, że warunkiem legalności klauzuli umownej dotyczącej ustalania kursów walut jest to, aby konsument, po lekturze danych postanowień, mógł sam, w szczególności nie dysponując żadną fachową wiedzą ani narzędziami, dokonać ustalenia kursu, który znajdzie zastosowanie do rozliczeń w jego przypadku, jak również skontrolować poprawność kursów;
- Nie istnieje jeden „poprawny” kurs walutowy. Rynek walutowy kształtowany jest przez tysiące czy też miliony transakcji, z których każda ma swoją cenę. Oczekiwanie, że Bank będzie stosował specjalne algorytmy na potrzeby ustalenia kursów w tabeli kursu, tylko dlatego, że tabela ta znajduje zastosowanie m.in. do transakcji związanych z udzielonymi kredytami, pozbawione jest jakiegokolwiek podstawy prawnej;
- W przypadku spłaty kredytów walutowych konsumentowi już na dwa dni robocze przed terminem spłaty raty kredytu znają dokładny kurs, po którym rata ta zostanie przeliczona (jeżeli konsument nie zdecydował się na spłatę kredytu w walucie kredytu). Na podstawie badanej dokumentacji umownej konsument otrzymuje bowiem w rzeczywistości coś znacznie więcej - nie tylko procedurę, której poprawność może skontrolować, ale konkretny kurs, który może porównać z innymi kursami na rynku i podjąć decyzję, czy jest on dla niego satysfakcjonujący;
- Konsument nie musi posiadać kompetencji do „przewidzenia” kursu walutowego, bo ten zależy od obiektywnych zdarzeń na rynku finansowym. Konsument nie ma obowiązku skorzystać z wymiany walut po kursie z Tabeli Kursów Banku. Walutę na potrzeby spłaty kredytu może bowiem nabyć w innym banku, kantorze (w tym kantorze internetowym) lub skorzystać z własnych środków walutowych;
- Ustalając Tabelę na cały dzień (niejako „z góry”), bank ponosi pełne ryzyko walutowe w tym czasie, a klient niczym nie jest związany i ma pełną swobodę co do wyboru źródła nabycia waluty. Prowadzi to do istnienia asymetrii ryzyka na niekorzyść Banku;
- Zadaniem Prezesa UOKiK nie jest doskonalenie klauzul stosowanych przez przedsiębiorców, lecz eliminowanie klauzul niedozwolonych. Klauzula w brzmieniu stosowanym przez Bank nie narusza dobrych obyczajów ani interesów konsumentów i nie może zostać uznana za abuzywną;
- Przepisy prawa dopuszczają jednostronne modyfikowanie umowy przez kontrahenta konsumenta, jeżeli modyfikacja taka następuje z ważnych przyczyn. W przypadku zakwestionowanej klauzuli ważne przyczyny zmiany wysokości spreadu walutowego zostały wyczerpująco i za pomocą zamkniętego katalogu wskazane. Konsument ma pewność co do maksymalnej liczby zmian, jak również co do wysokości zmian (mogą odpowiadać sumie zmian od dokonania ostatniej zmiany spreadu walutowego) i to jest całkowicie wystarczające z punktu widzenia ochrony jego interesów.

W piśmie z dnia 12 lipca 2018 r. Prezes Urzędu wezwał Bank do przekazania nazw i treści wszystkich wzorców umów - aneksów do umów kredytów i pożyczek hipotecznych denominowanych do walut obcych, stosowanych przez Bank po dniu 17 kwietnia 2016 r.,

wraz ze wskazaniem okresu ich obowiązywania, w których zamieszczane są postanowienia umowne o treści zakwestionowanej przez Prezesa Urzędu.

W odpowiedzi, w piśmie z dnia 27 lipca 2018 r., Bank poinformował, że klauzule o treści:

„Kursy wymiany walut w Tabeli Kursów ustalane są przez Bank w każdym Dniu Roboczym w oparciu o średni kurs z rynku walutowego (FOREX), ustalany najpóźniej do godziny 9.30 czasu obowiązującego w Polsce („Kurs Bazowy”). Kurs kupna ustalany jest w oparciu o wzór: $\text{Kurs Kupna} = 2 * \text{Kurs Bazowy} / (2 + \text{Spread Walutowy wyrażony w procentach})$, a kurs sprzedaży w oparciu o wzór: $\text{Kurs Sprzedaży} = \text{Kurs Bazowy} + (\text{Spread Walutowy wyrażony w procentach} * \text{Kurs Kupna}) / 2$. Wartość Spreadu Walutowego wyrażonego w procentach na dzień zawarcia Umowy wynosi dla waluty CHF: [...], Euro: [...], USD: [...], GBP: [...] i może ona ulec zmianie w drodze jednostronnego oświadczenia Banku na zasadach określonych w punkcie 5.4 poniżej. Spread Walutowy wyrażony w procentach jest równy stosunkowi spreadu walutowego wyrażonego kwotowo, stanowiącego różnicę pomiędzy kursem sprzedaży a kursem kupna waluty obcej określanych w Tabeli Kursów („Spread Walutowy”) do kursu kupna”

oraz

„Bank jest uprawniony do zmiany - nie częściej niż raz w miesiącu kalendarzowym - wysokości Spreadu Walutowego wyrażonego w procentach na podstawie przesłanek określonych w punkcie 4.7. Regulaminu Produktowego, o wartość wyrażonej w punktach procentowych zmiany określonych w tym postanowieniu podstaw”

były/są stosowane przez Bank w następujących wzorcach umów:

- wzorzec Umowy kredytu mieszkaniowego i konsolidacyjnego z dnia 4 stycznia 2016 r. (obowiązujący do dnia 3 lipca 2016 r.),
- wzorzec Umowy kredytu mieszkaniowego i konsolidacyjnego z dnia 25 maja 2018 r. (obowiązujący aktualnie),
- wzorzec aneksu (dla umów zawartych od dnia 1 kwietnia 2009 r.),
- wzorzec aneksu (dla umów zawartych od dnia 1 sierpnia 2008 r. do dnia 31 marca 2009 r.),
- wzorzec aneksu (dla umów zawartych od dnia 1 stycznia 2003 r. do dnia 31 lipca 2008 r.),
- wzorzec aneksu obowiązującego dla umów zawartych z DB 24 w latach 2001-2002.

Natomiast postanowienie umowne o treści:

„Poza okolicznościami przewidzianymi w pozostałych Warunkach Kredytu oraz przy uwzględnieniu postanowień pkt 1.4.2.3. Regulaminu Kredytowego, Bank jest uprawniony do zmiany - nie częściej niż raz w miesiącu kalendarzowym - wysokości Opłat i Prowizji określonych Tabeli Prowizji i Opłat na podstawie i w stosunku do:

- a) Wzrostu inflacji w stopniu ogłaszającym przez GUS, co najmniej o 0,1%,
- b) Zmiany wskaźnika cen dóbr inwestycyjnych publikowanych przez GUS, co najmniej o 0,1%,
- c) Wzrostu rzeczywistych kosztów obsługi danej usługi na skutek niezależnych od Banku czynników zewnętrznych, w szczególności: wzrostu cen opłat pocztowych i telekomunikacyjnych, rozliczeń międzybankowych koniecznych do wykonania danej usługi, energii, wejście w życie nowych regulacji prawnych powodujących wzrost kosztów świadczonej usługi o co najmniej 1%,

- d) Zmiany stóp procentowych kredytów udzielanych bankom przez Narodowy Bank Polski o co najmniej 0,01%,
- e) Zmiany poziomu rezerw obowiązkowych ustalonych przez Narodowy Bank Polski lub wysokości ich ewentualnego oprocentowania, co najmniej o 0,01%,
- f) Zmiany stawek oprocentowania lokat na rynku międzybankowym (międzybankowych stóp referencyjnych, wywołana czynnikami regulacyjnymi), co najmniej o 0,01%,
- g) Zmiany wysokości obowiązkowych opłat wnoszonych przez banki na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, co najmniej o 0,01%,
- h) Zmiany rentowności instrumentów rynku pieniężnego i kapitałowego (w tym np. bonów skarbowych i obligacji Skarbu Państwa), co najmniej o 0,01%”,

stosowana była/ jest przez Bank w następujących wzorcach umów:

- Regulamin Produktowy dla kredytu mieszkaniowego i konsolidacyjnego Deutsche Bank Polska S.A. z dnia 27 listopada 2015 r. (obowiązujący dla umów zawartych na podstawie decyzji kredytowych wydanych od dnia 27 listopada 2015 r. do dnia 3 lipca 2016 r.),
- Regulamin Produktowy dla kredytu mieszkaniowego i konsolidacyjnego z dnia 4 lipca 2016 r. (obowiązujący dla umów zawartych od dnia 1 sierpnia 2008 r. do dnia 21 lipca 2017 r.),
- Regulamin Produktowy dla kredytu mieszkaniowego i konsolidacyjnego z dnia 9 kwietnia 2018 r. (obowiązujący dla umów zawartych od dnia 9 kwietnia 2018 r. do dnia dzisiejszego).

Pismem z dnia 11 grudnia 2018 r. Prezes Urzędu zawiadomił Bank o zakończeniu zbierania materiału dowodowego w niniejszym postępowaniu oraz o możliwości zapoznania się z materiałem zgromadzonym w aktach sprawy. Strona skorzystała z przysługującego jej uprawnienia.

Prezes Urzędu ustalił, co następuje.

Deutsche Bank Polska Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie jest przedsiębiorcą wpisanym do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie XII Wydział Gospodarczy pod numerem: 22493. Przedmiotem działalności Banku jest m.in. pośrednictwo pieniężne oraz finansowa działalność usługowa.

(dowód: informacja odpowiadająca odpisowi aktualnemu z Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego Spółki)

W ramach prowadzonej działalności gospodarczej Bank udzielał kredytów hipotecznych denominowanych do walut obcych.

(dowód: karta nr 5)

We wzorach umów kredytów hipotecznych denominowanych do walut obcych, stosowanych przez Bank po dniu 17 kwietnia 2016 r., znajdowały się postanowienia umowne o treści:

„Kursy wymiany walut w Tabeli Kursów ustalane są przez Bank w każdym Dniu Roboczym w oparciu o średni kurs z rynku walutowego (FOREX), ustalany najpóźniej do godziny 9.30 czasu obowiązującego w Polsce („Kurs Bazowy”). Kurs kupna ustalany jest w oparciu o wzór: Kurs Kupna = $2 \cdot \text{Kurs Bazowy} / (2 + \text{Spread Walutowy wyrażony w procentach})$, a kurs sprzedaży w oparciu o wzór: Kurs Sprzedaży = Kurs Bazowy + (Spread Walutowy wyrażony

w procentach*Kurs Kupna)/2. Wartość Spreadu Walutowego wyrażonego w procentach na dzień zawarcia Umowy wynosi dla waluty CHF: [...], Euro: [...], USD: [...], GBP: [...] i może ona ulec zmianie w drodze jednostronnego oświadczenia Banku na zasadach określonych w punkcie 5.4 poniżej. Spread Walutowy wyrażony w procentach jest równy stosunkowi spreadu walutowego wyrażonego kwotowo, stanowiącego różnicę pomiędzy kursem sprzedaży a kursem kupna waluty obcej określanych w Tabeli Kursów („Spread Walutowy”) do kursu kupna”

(pkt 5.3 „Umowy kredytu”; § 2 pkt 7 „Aneks nr ... do umowy kredytu nr ... z dnia ... r.”; § 2 pkt 6 „Aneks nr ... do umowy kredytu nr ... z dnia ... r.”; § 2 pkt 7 „Aneks nr ... do umowy kredytu nr ... z dnia ... r.”; § 2 pkt 8 „Aneks do umowy kredytu nr ... z dnia ... r.”).

Omawiane postanowienie umowne jest stosowane w dokumentacji umownej Banku od dnia 2 listopada 2015 r.

Jednocześnie w ww. wzorcach znajdowało się postanowienie umowne o treści:

„Bank jest uprawniony do zmiany - nie częściej niż raz w miesiącu kalendarzowym - wysokości Spreadu Walutowego wyrażonego w procentach na podstawie przesłanek określonych w punkcie 4.7. Regulaminu Produktowego, o wartość wyrażonej w punktach procentowych zmiany określonych w tym postanowieniu podstaw”

(pkt 5.4 „Umowy kredytu”; § 2 pkt 8 „Aneks nr ... do umowy kredytu nr ... z dnia ... r.”; § 2 pkt 7 „Aneks nr ... do umowy kredytu nr ... z dnia ... r.”; § 2 pkt 7 „Aneks nr ... do umowy kredytu nr ... z dnia ... r.”; § 2 pkt 8 „Aneks do umowy kredytu nr ... z dnia ... r.”).

Wyżej wskazane postanowienie umowne jest stosowane w dokumentacji umownej Banku od dnia 1 kwietnia 2009 r.

W ww. wzorcach znajdowało się również postanowienie umowne o treści:

„Poza okolicznościami przewidzianymi w pozostałych Warunkach Kredytu oraz przy uwzględnieniu postanowień pkt 1.4.2.3. Regulaminu Kredytowego, Bank jest uprawniony do zmiany - nie częściej niż raz w miesiącu kalendarzowym - wysokości Opłat i Prowizji określonych Tabeli Prowizji i Opłat na podstawie i w stosunku do:

- a) Wzrostu inflacji w stopniu ogłaszającym przez GUS, co najmniej o 0,1%,
- b) Zmiany wskaźnika cen dóbr inwestycyjnych publikowanych przez GUS, co najmniej o 0,1%,
- c) Wzrostu rzeczywistych kosztów obsługi danej usługi na skutek niezależnych od Banku czynników zewnętrznych, w szczególności: wzrostu cen opłat pocztowych i telekomunikacyjnych, rozliczeń międzybankowych koniecznych do wykonania danej usługi, energii, wejście w życie nowych regulacji prawnych powodujących wzrost kosztów świadczonej usługi o co najmniej 1%,
- d) Zmiany stóp procentowych kredytów udzielanych bankom przez Narodowy Bank Polski o co najmniej 0,01%,
- e) Zmiany poziomu rezerw obowiązkowych ustalonych przez Narodowy Bank Polski lub wysokości ich ewentualnego oprocentowania, co najmniej o 0,01%,
- f) Zmiany stawek oprocentowania lokat na rynku międzybankowym (międzybankowych stóp referencyjnych, wywołana czynnikami regulacyjnymi), co najmniej o 0,01%,
- g) Zmiany wysokości obowiązkowych opłat wnoszonych przez banki na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, co najmniej o 0,01%,

h) Zmiany rentowności instrumentów rynku pieniężnego i kapitałowego (w tym np. bonów skarbowych i obligacji Skarbu Państwa), co najmniej o 0,01%”

(pkt 4.7 „Regulaminu produktowego dla kredytu mieszkaniowego i kredytu konsolidacyjnego Deutsche Bank Polska S.A.”; § 2 pkt 7 „Aneks nr ... do umowy kredytu nr ... z dnia ... r.”; § 2 pkt 8 „Aneks do umowy kredytu nr ... z dnia ... r.”).

Przytoczone postanowienie umowne jest stosowane w dokumentacji umownej Banku od dnia 16 kwietnia 2012 r.

(dowód: karty nr 10-51, karty nr 176-178, karty nr 219-223)

Postanowienia umowne o treści:

„Kursy wymiany walut w Tabeli Kursów ustalane są przez Bank w każdym Dniu Roboczym w oparciu o średni kurs z rynku walutowego (FOREX), ustalany najpóźniej do godziny 9.30 czasu obowiązującego w Polsce („Kurs Bazowy”). Kurs kupna ustalany jest w oparciu o wzór: $\text{Kurs Kupna} = 2 * \text{Kurs Bazowy} / (2 + \text{Spread Walutowy wyrażony w procentach})$, a kurs sprzedaży w oparciu o wzór: $\text{Kurs Sprzedaży} = \text{Kurs Bazowy} + (\text{Spread Walutowy wyrażony w procentach} * \text{Kurs Kupna}) / 2$. Wartość Spreadu Walutowego wyrażonego w procentach na dzień zawarcia Umowy wynosi dla waluty CHF: [...], Euro: [...], USD: [...], GBP: [...] i może ona ulec zmianie w drodze jednostronnego oświadczenia Banku na zasadach określonych w punkcie 5.4 poniżej. Spread Walutowy wyrażony w procentach jest równy stosunkowi spreadu walutowego wyrażonego kwotowo, stanowiącego różnicę pomiędzy kursem sprzedaży a kursem kupna waluty obcej określanych w Tabeli Kursów („Spread Walutowy”) do kursu kupna”

oraz:

„Bank jest uprawniony do zmiany - nie częściej niż raz w miesiącu kalendarzowym - wysokości Spreadu Walutowego wyrażonego w procentach na podstawie przesłanek określonych w punkcie 4.7. Regulaminu Produktowego, o wartość wyrażonej w punktach procentowych zmiany określonych w tym postanowieniu podstaw”

były/są stosowane przez Bank w następujących wzorcach umów:

- wzorzec Umowy kredytu mieszkaniowego i konsolidacyjnego z dnia 4 stycznia 2016 r. (obowiązujący do dnia 3 lipca 2016 r.),
- wzorzec Umowy kredytu mieszkaniowego i konsolidacyjnego z dnia 25 maja 2018 r. (obowiązujący aktualnie),
- wzorzec aneksu (dla umów zawartych od dnia 1 kwietnia 2009 r.),
- wzorzec aneksu (dla umów zawartych od dnia 1 sierpnia 2008 r. do dnia 31 marca 2009 r.),
- wzorzec aneksu (dla umów zawartych od dnia 1 stycznia 2003 r. do dnia 31 lipca 2008 r.),
- wzorzec aneksu obowiązującego dla umów zawartych z DB 24 w latach 2001-2002.

Natomiast postanowienie umowne o treści:

„Poza okolicznościami przewidzianymi w pozostałych Warunkach Kredytu oraz przy uwzględnieniu postanowień pkt 1.4.2.3. Regulaminu Kredytowego, Bank jest uprawniony do zmiany - nie częściej niż raz w miesiącu kalendarzowym - wysokości Opłat i Prowizji określonych Tabeli Prowizji i Opłat na podstawie i w stosunku do:

a) Wzrostu inflacji w stopniu ogłaszającym przez GUS, co najmniej o 0,1%,

- b) Zmiany wskaźnika cen dóbr inwestycyjnych publikowanych przez GUS, co najmniej o 0,1%,
- c) Wzrostu rzeczywistych kosztów obsługi danej usługi na skutek niezależnych od Banku czynników zewnętrznych, w szczególności: wzrostu cen opłat pocztowych i telekomunikacyjnych, rozliczeń międzybankowych koniecznych do wykonania danej usługi, energii, wejście w życie nowych regulacji prawnych powodujących wzrost kosztów świadczonej usługi o co najmniej 1%,
- d) Zmiany stóp procentowych kredytów udzielanych bankom przez Narodowy Bank Polski o co najmniej 0,01%,
- e) Zmiany poziomu rezerw obowiązkowych ustalonych przez Narodowy Bank Polski lub wysokości ich ewentualnego oprocentowania, co najmniej o 0,01%,
- f) Zmiany stawek oprocentowania lokat na rynku międzybankowym (międzybankowych stóp referencyjnych, wywołana czynnikami regulacyjnymi), co najmniej o 0,01%,
- g) Zmiany wysokości obowiązkowych opłat wnoszonych przez banki na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, co najmniej o 0,01%,
- h) Zmiany rentowności instrumentów rynku pieniężnego i kapitałowego (w tym np. bonów skarbowych i obligacji Skarbu Państwa), co najmniej o 0,01%”,

stosowana była/jest przez Bank w następujących wzorcach umów:

- Regulamin Produktowy dla kredytu mieszkaniowego i kredytu konsolidacyjnego Deutsche Bank Polska S.A. z dnia 27 listopada 2015 r. (obowiązujący dla umów zawartych na podstawie decyzji kredytowych wydanych od dnia 27 listopada 2015 r. do dnia 3 lipca 2016 r.),

- Regulamin Produktowy dla kredytu mieszkaniowego i kredytu konsolidacyjnego z dnia 4 lipca 2016 r. (obowiązujący dla umów zawartych od dnia 1 sierpnia 2008 r. do dnia 21 lipca 2017 r.),

- Regulamin Produktowy dla kredytu mieszkaniowego i kredytu konsolidacyjnego z dnia 9 kwietnia 2018 r. (obowiązujący dla umów zawartych od dnia 9 kwietnia 2018 r. do dnia dzisiejszego).

(dowód: karty nr 219-223)

Prezes Urzędu zważył, co następuje.

Naruszenie interesu publicznego

Stosownie do przepisu art. 1 ust. 1 uokik, ochrona interesów przedsiębiorców i konsumentów podejmowana w ramach działań Prezesa Urzędu prowadzona jest w interesie publicznym. Naruszenie interesu publicznego stanowi podstawę do rozstrzygnięcia przez Prezesa Urzędu sprawy w oparciu o przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Interes publiczny zostaje naruszony w szczególności wówczas, gdy określonymi działaniami przedsiębiorcy dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku,

względnie, gdy wywołują one na rynku niekorzystne zjawiska, powodując zaburzenia w jego prawidłowym funkcjonowaniu¹.

W ocenie Prezesa Urzędu, rozpatrywana sprawa ma charakter publiczny, gdyż wiąże się z ochroną praw potencjalnie nieograniczonej liczby konsumentów, którzy mogli być narażeni na stosowanie przez Bank we wzorcach umów niedozwolonych postanowień umownych. Działania Banku nie dotyczą interesów poszczególnych osób, których sprawy miałyby charakter jednostkowy, indywidualny i niedający się porównać z innymi, ale kręgu konsumentów, którzy mogli zawrzeć umowę w oparciu o wzorzec umowy, w którym zamieszczone zostały niedozwolone postanowienia umowne.

Należy jednocześnie podkreślić, że przepisy art. 385¹ kc i art. 385² kc stanowią implementację Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich² (dalej także „Dyrektywa”). Interpretacji przytoczonych przepisów kodeksu cywilnego należy zatem dokonywać w odniesieniu do uregulowań zawartych we wskazanej Dyrektywie. Zgodnie z postanowieniami Dyrektywy, obowiązkiem Państw Członkowskich jest zapewnienie, aby umowy zawierane z konsumentami nie zawierały nieuczciwych warunków³. Należy zatem mieć na uwadze, że interes publiczny w niniejszej sprawie wyraża się także *per se* w konieczności zapewnienia i zagwarantowania, by we wzorcach umów stosowanych w relacjach z konsumentami nie były stosowane niedozwolone postanowienia umowne. Jak słusznie zauważył Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 25 października 2012 r. (sygn. akt I CZ 135/12), celem kontroli abstrakcyjnej jest ochrona interesu publicznego w postaci zbiorowego interesu konsumentów⁴.

Z uwagi na to, że w niniejszej sprawie ma miejsce naruszenie przez Bank interesu publicznego, możliwe jest poddanie kwestionowanych działań Banku ocenie w świetle przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Ad I. Ocena zachowania Banku w aspekcie naruszenia zakazu stosowania we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych

Zgodnie z przepisem art. 23a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zakazane jest stosowanie we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych, o których mowa w art. 385¹ § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny. Jednocześnie art. 385¹ § 1 stanowi, że postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

¹por. wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 24 października 1991 r., sygn. akt XVII Amr 8/90.

²Dyrektywa Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich, Dz.U.U.E.L.1993.95.29.

³Dyrektywa Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich, *preambuła*.

⁴Tak też: uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r., sygn. akt III CZP 17/15: „Postępowanie w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone służy ochronie zbiorowego interesu konsumentów jako elementu interesu publicznego”.

A zatem, dla stwierdzenia stosowania przez przedsiębiorcę we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych niezbędne jest wykazanie kumulatywnego spełnienia poniższych przesłanek:

- kwestionowane działanie jest działaniem przedsiębiorcy,
- postanowienia stosowane we wzorcach umów przez przedsiębiorcę nie są indywidualnie uzgodnione,
- postanowienia nie dotyczą sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron,
- postanowienie stosowane we wzorcach umów przez przedsiębiorcę kształtuje prawa i obowiązki konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami,
- postanowienie stosowane przez przedsiębiorcę kształtuje prawa i obowiązki konsumentów rażąco naruszając ich interesy.

Zgodnie z przepisem art. 22¹ kc, za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Zgodnie z ugruntowanym orzecnictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej także „TSUE”)⁵, status konsumenta ma charakter obiektywny - niezależny od ewentualnej wiedzy, doświadczenia, inteligencji i wykształcenia danej osoby fizycznej. Oznacza to, że przepisy nie wykluczają uznania za konsumenta osób, które wykonują zawód np. prawnika, lekarza lub ekonomisty.

Status przedsiębiorcy

Zgodnie z przepisem art. 4 pkt 1 uokik w związku z art. 196 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo przedsiębiorców oraz inne ustawy dotyczące działalności gospodarczej (Dz. U. z 2018 r., poz. 650), ilekroć w ustawie tej jest mowa przedsiębiorcy, pojmuje się przez to w pierwszej kolejności przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn. Dz. U. z 2017 r. poz. 2168 ze zm.). Przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 ust. 1 tej ustawy jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną - wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Przepis art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej definiuje działalność gospodarczą jako zarobkową działalność wytwórczą, handlową, budowlaną, usługową oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodową wykonywaną w sposób zorganizowany i ciągły.

Deutsche Bank Polska Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie jest spółką prawa handlowego wpisaną do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie XII Wydział Gospodarczy pod numerem: 22493. Przedmiotem działalności Banku jest m.in. pośrednictwo pieniężne oraz finansowa działalność usługowa.

Nie ulega zatem wątpliwości, że Bank posiada status przedsiębiorcy w rozumieniu powoływanego powyżej art. 4 pkt 1 uokik. Tym samym, Bank przy wykonywaniu działalności gospodarczej, podlega rygorom określonym w ustawie o ochronie konkurencji

⁵m.in. wyrok TSUE z dnia 3 września 2015 r. w sprawie o sygn. C-110/14, pkt. 21; postanowienie TSUE z dnia 19 listopada 2015 r. w sprawie o sygn. C-74/15, pkt 27.

i konsumentów, a jego działania mogą być oceniane w aspekcie naruszenia zakazu stosowania we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych.

Postanowienia stosowane we wzorcach umów przez Bank nie są indywidualnie uzgodnione

W przypadku postępowania w sprawie stosowania we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych przesłanką braku indywidualnego uzgodnienia nie ma znaczenia wobec abstrakcyjnego charakteru kontroli postanowienia wzorca umowy. Prezes UOKiK nie bada w niniejszym postępowaniu konkretnych stosunków istniejących pomiędzy kontrahentami, lecz wzorce umów i treść hipotetycznych stosunków, jakie powstałyby pomiędzy Bankiem a potencjalnym konsumentem. Nie ma zatem znaczenia, czy jakaś konkretna umowa była między stronami negocjowana ani nawet czy wzorzec był, czy też nie był zastosowany przy zawieraniu jakiegokolwiek konkretnej umowy. Indywidualne negocjowanie może się bowiem odbywać jedynie w toku zawierania konkretnej umowy z konsumentem w indywidualnej sprawie i z założenia nie może dotyczyć kontroli abstrakcyjnej wzorca umownego⁶. Kontrola abstrakcyjna obejmuje wzorzec, nie zaś konkretną umowę. Istotny jest zatem fakt, że Bank wprowadził oceniany wzorzec umowy do obrotu poprzez wystąpienie z ofertą zawarcia umowy z jego wykorzystaniem.

Jednocześnie Bank w piśmie z dnia 2 września 2016 r. wskazał, że zmiana przez konsumentów treści postanowień umownych dotyczących sposobu ustalania wysokości kursów walut obcych nie jest możliwa.

Podkreślenia wymaga, że stosownie do przepisu art. 3 ust. 2 Dyrektywy, warunki umowy zawsze zostaną uznane za niewynegocjowane indywidualnie, jeżeli zostały sporządzone wcześniej i konsument nie miał wpływu na ich treść, zwłaszcza jeśli zostały przedstawione konsumentowi w formie uprzednio sformułowanej umowy standardowej. Fakt, że niektóre aspekty warunku lub jeden szczególny warunek były negocjowane indywidualnie, nie wyłącza stosowania niniejszego artykułu do pozostałej części umowy, jeżeli ogólna ocena umowy wskazuje na to, że została ona sporządzona w formie uprzednio sformułowanej umowy standardowej.

Główne świadczenia stron

W świetle art. 385¹ § 1 kc nie można uznać za niedozwolone tych postanowień umowy, które określają główne świadczenia stron, chyba że nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Analiza treści zakwestionowanych postanowień umownych wymaga więc również rozważenia, czy postanowienia umowne określające zasady ustalania wysokości kursów kupna i sprzedaży walut obcych, można uznać za postanowienia określające główne świadczenia stron. Dopiero w przypadku stwierdzenia, że postanowienia regulują główne świadczenia stron, należy rozważyć, czy zostały one sformułowane w sposób jednoznaczny.

Należy jednocześnie wskazać, że zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego⁷, „zasięg odnośnego pojęcia musi być zawsze ustalany w konkretnym przypadku, z uwzględnieniem wszystkich postanowień oraz celu zawieranej umowy. Chodzi tu o określenie świadczeń

⁶Tak: wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10 maja 2016 r., sygn. akt VI ACa 222/15.

⁷Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 marca 2017 r., sygn. akt IV CSK 285/16.

decydujących o istocie związania stron umową, czyli o to, co dla stron umowy jest najważniejsze. Pojęcie to należy zatem interpretować raczej wąsko, w nawiązaniu do elementów umowy kluczowych przedmiotowo. Przemawia za tym treść przepisu, która nie odnosi się do świadczeń „dotyczących głównych postanowień”, ale „określających” te postanowienia”.

Za główne świadczenia stron umowy kredytu i umowy pożyczki, stosownie do przepisu art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (tekst jedn. Dz. U. 2018 poz. 2187 ze zm.), należy uznać oddanie do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel oraz zobowiązanie kredytobiorcy do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu.

W ocenie Prezesa Urzędu, przedmiotowe postanowienia nie określają zatem głównych świadczeń stron. Jednocześnie w wyroku z dnia 22 stycznia 2016 r. (sygn. akt I CSK 1049/14) Sąd Najwyższy wprost wskazał, że „postanowienia bankowego wzorca umownego zawierającego uprawnienie banku do przeliczania sumy wykorzystanego przez kredytobiorcę kredytu do waluty obcej (klauzula tzw. spreadu walutowego) nie określają głównych świadczeń stron w rozumieniu art. 385¹ § 1 zdanie drugie kc”⁸.

Postanowienia umowne zakwestionowane w niniejszej sprawie, regulujące zasady ustalania kursów dewiz obowiązujące w Banku, choć związane z głównymi świadczeniami stron stosunku umownego, odnoszą się jedynie do tego, jak ma być ustalana ich wysokość.

Mając na względzie ugruntowane orzecznictwo w powyższym zakresie, nie sposób podzielić opinii Banku wyrażonej w piśmie z dnia 8 czerwca 2017 r., że analizowane postanowienia umowne dotyczą jednoznacznego określenia świadczenia głównego, tj. ceny za transakcje walutowe.

Należy uznać, że nie ma znaczenia na gruncie niniejszej sprawy okoliczność (którą podniósł Bank w toku postępowania - m.in. w pismach z dnia 8 czerwca 2017 r. oraz 16 lutego 2018 r.), że Tabela Kursów ma charakter ogólny i odnosi się również do innych usług z zakresu obrotu dewizowego. Istotne z punktu widzenia rozpatrywanej sprawy jest to, że wysokość rat kredytów i pożyczek należnych do spłaty jest ustalana w oparciu o dane zamieszczane w Tabeli Kursów sporządzanej przez Bank.

Kształtowanie praw i obowiązków konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami

W dotychczasowym orzecznictwie dotyczącym uznawania postanowień umowy za niedozwolone kluczowym orzeczeniem, powoływanym w uzasadnieniach wielu późniejszych wyroków, jest wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005 r. (sygn. akt I CK 832/04)⁹.

Sąd Najwyższy dokonał w nim wykładni art. 385¹ kc wskazując, że rażące naruszenie interesów konsumenta oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym, natomiast działanie wbrew dobrym obyczajom wyraża się w tworzeniu przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku. Obie formuły prawne służą do oceny

⁸Stanowisko takie wynika również z innych orzeczeń Sądu Najwyższego: m.in. wyrok z dnia 14 lipca 2017 r., sygn. akt II CSK 803/16; wyrok z dnia 1 marca 2017 r., sygn. akt IV CSK 285/16.

⁹Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005 r., sygn. akt I CK 832/04, dostępne: Lex nr 159111.

tego, czy standardowe klauzule umowne zawarte we wzorcu umownym przekraczają określone przez ustawodawcę granice rzetelności kontraktowej twórcy wzorca w zakresie kształtowania praw i obowiązków stron konsumenckiego stosunku obligacyjnego. W ujęciu proponowanym przez Sąd Najwyższy, wyznacznikiem dobrych obyczajów jest interes konsumenta w stosunku umownym z przedsiębiorcą.

W ocenie Prezesa Urzędu, dobrym obyczajem na gruncie niniejszej sprawy jest kształtowanie przez przedsiębiorcę treści postanowień umownych stosowanych we wzorcach umów zawieranych z konsumentami w sposób zapewniający równomierne rozłożenie uprawnień i obowiązków między stronami stosunku umownego oraz niewykorzystywanie przez przedsiębiorcę silniejszej pozycji poprzez ustanawianie warunków umownych niekorzystnych dla konsumentów. Za naruszenie dobrych obyczajów Prezes UOKiK przyjmuje tworzenie postanowień umownych uprawniających Bank do dowolnego ustalania wysokości kursów wymiany walut na potrzeby dokonywania rozliczeń kredytowych.

Analizowane w niniejszym stanie faktycznym postanowienia pozwalają Bankowi wpływać na wysokość świadczeń ustalonych w umowach. Kursy walut, po których przeliczane są raty kapitałowo-odsetkowe kredytów, określone są każdorazowo w Tabeli kursów sporządzanej przez Bank, przy czym sposób ustalenia tych kursów jest niejasny, a dodatkowo zależy od czynników arbitralnie przyjętych przez Bank. Oznacza to, że w omawianym przypadku przedsiębiorcy została przyznana jednostronna możliwość ustalania kryteriów oddziałujących na wysokość świadczenia konsumentów.

Zgodnie z „Kodeksem Etyki Bankowej”¹⁰, Bank w stosunkach z Klientami i przy wykonywaniu czynności na rzecz Klientów, powinien działać zgodnie z zawartymi umowami, w granicach dobrze pojętego interesu własnego i z uwzględnieniem interesów Klientów. Bank nie może wykorzystywać swego profesjonalizmu w sposób naruszający interesy Klientów (pkt 1.3).

Do poszanowania ochrony interesów klientów odwołuje się także „Kanon Dobrych Praktyk Rynku Finansowego”¹¹ rekomendowany przez Komisję Nadzoru Finansowego. Jedną z zasad wyrażonych w Kanonie jest ta, zgodnie z którą podmiot finansowy działa uczciwie i rozważnie, z poszanowaniem słusznego interesu klientów i dobra rynku finansowego, oraz nie nadużywa swojej dominującej pozycji wynikającej z przewagi zasobów, w tym kwalifikacji lub kompetencji osób działających w jego imieniu (pkt 1 Uczciwość).

Rażące naruszenie interesów konsumentów

Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 stycznia 2016 r. (sygn. akt I CSK 125/15), „ocena, czy dane postanowienie wzorca umowy, kształtując prawa i obowiązki konsumenta, „rażąco” narusza interesy konsumenta (art. 385¹ § 1 kc), uzależniona jest od tego, czy wynikająca z tego postanowienia nierównowaga praw i obowiązków stron (nierównowaga kontraktowa) na niekorzyść konsumenta jest istotna, znacząca. (...) Znacząca nierównowaga kontraktowa na niekorzyść konsumenta pozostaje sprzeczna z dobrymi obyczajami (wymogami dobrej wiary, por. art. 3 ust. 1 dyrektywy 93/13), gdy można rozsądnie założyć, że kontrahent konsumenta, traktujący go w sposób sprawiedliwy

¹⁰ Kodeks Etyki Bankowej (Zasady Dobrej Praktyki Bankowej) przyjęty na XXV Walnym Zgromadzeniu ZBP w dniu 18 kwietnia 2013 r.

¹¹ Uchwała Nr 99/08 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 18 marca 2008 r. w sprawie rekomendacji stosowania Kanonu Dobrych Praktyk Rynku Finansowego.

i słuszny i uwzględniający jego prawnie uzasadnione roszczenia, nie mógłby racjonalnie się spodziewać, że konsument zaakceptowałby w ramach negocjacji klauzulę będącą źródłem tej nierównowagi”.

W tym miejscu podkreślenia wymaga, że konsumenci są faktycznie słabszą stroną stosunku umownego w relacji z przedsiębiorcą - w tym przypadku bankiem. Przewaga banku polega m.in. na możliwości kształtowania postanowień wzorców umów stosowanych w obrocie z konsumentami. Konsument posiada jedynie możliwość podjęcia decyzji, czy do umowy przystąpić. Należy również mieć na uwadze, że charakter umów kredytu/pożyczki hipotecznej odnoszących się do walut obcych wiąże się ze znacznym skomplikowaniem, a dodatkowo nabycie tego typu produktów pociąga za sobą długotrwałe zobowiązania finansowe po stronie konsumentów.

W związku z powyższym, konieczne jest, aby ponoszone przez konsumentów koszty związane z zawarciem i wykonywaniem umów, oparte były na obiektywnych i dostępnych dla nich kryteriach. Sposób ich ustalania musi być możliwy do zweryfikowania przez konsumentów pod kątem prawidłowości. Prezes Urzędu stoi na stanowisku, że przedsiębiorca powinien zapewnić konsumentom możliwość przewidzenia, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, konsekwencji ekonomicznych wynikających dla nich z danego postanowienia umownego¹².

Nie sposób zatem zgodzić się z argumentem Banku (wyrażonym m.in. w piśmie z dnia 16 lutego 2018 r.), iż nieprawidłowe jest założenie, że istotnym jest, aby konsument - po lekturze danych postanowień - mógł sam, w szczególności nie dysponując żadną fachową wiedzą ani narzędziami, dokonać ustalenia kursu, który znajduje zastosowanie do rozliczeń w jego przypadku. W tym zakresie należy ponownie podkreślić, że status konsumenta ma charakter obiektywny - niezależny od ewentualnej wiedzy, doświadczenia, inteligencji i wykształcenia danej osoby fizycznej¹³.

Prezes Urzędu wskazuje, że postanowienia umowne stosowane przez Bank mogą godzić w interesy ekonomiczne konsumentów. Jak już zostało wskazane, omawiane klauzule regulują zasady ustalania kursów walut obcych, w oparciu o które wyliczana jest wysokość rat kapitałowo-odsetkowych wymaganych od konsumentów.

Bank w piśmie z dnia 8 czerwca 2017 r. wskazał, że klient posiada z mocy ustawy prawo do spłaty kredytów w walucie obcej. W ocenie Banku, klient może całkowicie uniezależnić się od kursu wymiany walut obcych stosowanych w Banku w zakresie spłaty kredytu. Zgodnie ze stanowiskiem Przedsiębiorcy, po wejściu w życie nowelizacji walutowej dalsze korzystanie z rachunku złotowego do spłaty kredytu należy rozpatrywać w kategoriach świadomej decyzji konsumenta o skorzystaniu z transakcji nabycia waluty w Banku - kredytodawcy. Bank wskazał jednocześnie, że klient ma zawsze wolny wybór - może nabywać walutę do spłaty kredytu od innych podmiotów lub skorzystać z usługi wymiany oferowanej przez Bank po cenach obowiązujących w Banku dla danego typu transakcji.

Odnosząc się do argumentów prezentowanych przez Bank, należy wskazać, że przedsiębiorcy nie mogą tłumaczyć i usprawiedliwiać stosowania niedozwolonych postanowień umownych we wzorcach umów tym, że konsumenci mogliby skorzystać z innych rozwiązań przyznanych na mocy obowiązujących regulacji prawnych. Co nie mniej istotne, okoliczności podnoszone przez Bank takie jak: ewentualna możliwość spłaty przez

¹²Tak też: wyrok TSUE z dnia 23 kwietnia 2015 r., sygn. C-96/14, pkt 41; wyrok TSUE z dnia 20 września 2018 r., sygn. C-51/17, pkt 78.

¹³Tak też: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca 2017 r., sygn. akt IV CSK 483/16 oraz orzecznictwo przywołane w przypisie 5. niniejszej decyzji.

konsumenta rat kredytu bezpośrednio w walucie kredytu (wykonywanie umowy), istnienie regulacji prawnych, nie mają znaczenia wobec charakteru kontroli dokonywanej przez Prezesa Urzędu. Jeszcze raz trzeba podkreślić, że kontrola abstrakcyjna oznacza kontrolę dokonywaną w oderwaniu od konkretnych stosunków umownych i okoliczności ich powstania¹⁴.

Na marginesie, należy wskazać uwagę, że zgodnie z orzecznictwem TSUE¹⁵ oraz powszechnie prezentowanym przez Prezesa Urzędu stanowiskiem¹⁶, niedozwolone postanowienia umowne nie wiążą konsumentów już od momentu zawarcia umowy, natomiast dla oceny ewentualnej abuzywności danego postanowienia umownego bez znaczenia pozostaje sposób jego wykonywania. Sąd Najwyższy w uchwale 7 sędziów z dnia 20 czerwca 2018 r. (sygn. III CZP 29/17) uznał, że sądy powinny dokonywać oceny nieuczciwego charakteru postanowień umowy na moment zawarcia umowy, a nie rozpatrywać to, w jaki sposób umowy są lub były wykonywane w oparciu o dane niedozwolone postanowienie umowne¹⁷.

Niezależnie od powyższego, Bank w piśmie z dnia 8 czerwca 2017 r. podniósł, że zakwestionowane przez Prezesa Urzędu postanowienia umowne nie nakładają na klientów jakiegokolwiek obowiązku - nie kształtują ich obowiązków, gdyż w oparciu o analizowany wzorzec umowy klient dokonuje swobodnego wyboru, czy na warunkach cenowych oferowanych przez Bank chce dokonać z nim konkretnej transakcji.

W ocenie Prezesa Urzędu, zakwestionowane w niniejszym postępowaniu klauzule nakładające na konsumentów konieczność spłaty rat kapitałowo-odsetkowych po uprzednim ich przeliczeniu według określonego kursu walut bez wątplenia kształtują obowiązki konsumentów w tym zakresie. Dokonując wykładni literalnej pojęcia „kształtowania” należy rozumieć je jako „wpływanie na coś¹⁸”. Jednocześnie postanowienia umowne regulujące sposób wyliczania wysokości kursów walut dopełniają treść postanowień nakładających na konsumentów obowiązek spłaty rat kapitałowo-odsetkowych, łącznie określając zasady wykonywania umowy kredytu i kształtując obowiązki konsumentów w tym zakresie.

Co nie mniej istotne, należy również zwrócić uwagę, że Bank postępuje się w niniejszym przypadku wzorcami umowy - aneksami i regulaminami do umów kredytów i pożyczek hipotecznych denominowanych do walut obcych. W doktrynie pod pojęciem „wzorca umowy” rozumie się „przygotowane z góry przez proponenta, przed zawarciem umowy, postanowienia kształtujące treść stosunku prawnego wiążącego strony”¹⁹. Oznacza to, że

¹⁴Uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r., sygn. akt III CZP 17/15.

¹⁵Np. wyrok TSUE z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawach połączonych o sygn. C-154/15, C-307/15 i C-308/15, pkt 6; wyrok TSUE z dnia 26 stycznia 2017 r., sygn. C-421/14, pkt 61; wyrok TSUE z dnia 14 marca 2013 r., sygn. C-415/11, pkt 7.

¹⁶Stanowisko wielokrotnie wyrażane przez Prezesa Urzędu w wydawanych istotnych poglądach (dostępne pod adresem: https://uokik.gov.pl/istotny_pogląd_w_sprawie.php), Komunikat prasowy z dnia 10 kwietnia 2017 r. (dostępny pod adresem: <https://finanse.uokik.gov.pl/chf/kalendarium/kredyty-hipoteczne-wyrazone-w-walutach-obcych-dzialania-uokik.-odpowiedzi-na-najczestsze-pytania-konsumentow>), komunikat prasowy z dnia 9 maja 2017 r. (dostępny pod adresem: <https://finanse.uokik.gov.pl/ufk/kalendarium/stanowisko-prezesa-uokik>).

¹⁷Uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2018 r. (sygn. III CZP 29/17): „Oceny, czy postanowienie umowne jest niedozwolone (art. 385¹ § 1 k.c.), dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy”.

¹⁸<https://sjp.pwn.pl/slovniki/ksza%C5%82towa%C4%87.html>.

¹⁹A. Rzetecka-Gil, Komentarz do art.384 Kodeksu cywilnego, dostępne: Lex.

celem stosowania w relacjach z konsumentami wzorców umów jest ukształtowanie w jakiś sposób treści stosunku prawnego.

I.A

Stosowane przez Bank kursy walut wyznaczone są w oparciu o średni kurs z rynku walutowego (FOREX), ustalany najpóźniej do godziny 9.30 czasu obowiązującego w Polsce (tzw. „Kurs Bazowy”). Na wstępie należy zauważyć, że brak jest definicji sformułowania „średniego kursu z rynku walutowego”. Pojęcie to nie znajduje odzwierciedlenia w przepisach prawa ani w innych obiektywnych i dostępnych źródłach informacji. Omawiane wyrażenie pozostawia wątpliwości interpretacyjne. Co prawda w toku postępowania Bank wskazał, że poprzez rynek walutowy należy rozumieć FOREX, jednak w postanowieniu nie zostało sprecyzowane, w którym dokładnie miejscu konsument może samodzielnie znaleźć opublikowane kursy walut obcych stanowiące źródło ustalania kursów walut w Banku i z jakiego konkretnie serwisu (lub strony internetowej) Bank korzysta. Należy bowiem mieć na uwadze, że pojęcie FOREX, jak Bank sam podnosił w toku postępowania, oznacza rynek walutowy, w ramach którego banki, inwestorzy, instytucje finansowe, banki centralne, rządy i duże korporacje dokonują operacji wymiany walutowej. Wyrażenie FOREX nie jest zatem wskazaniem konkretnego serwisu, tylko ogólną nazwą rynku walutowego. Oznacza to, że Bank posługuje się niejednoznacznym, niezrozumiałym i niejasnym dla konsumentów wyrażeniem. Konsument nie ma możliwości, na podstawie kwestionowanych klauzul, samodzielnego ustalenia, w oparciu o które konkretnie serwisy Bank dokonuje wyliczeń. Nie mogą oni zatem zweryfikować prawdziwości i poprawności danych prezentowanych przez Bank. Rodzi to uzasadnione ryzyko, że kursy dewiz są ustalane przez Bank w arbitralny i nieprzewidywalny dla konsumentów sposób. W ocenie Prezesa Urzędu, Bank ustalając kursy walut obcych, po których przeliczane są raty kapitałowo-odsetkowe kredytu, musi opierać się na obiektywnych, dostępnych i możliwych do zweryfikowania przez konsumenta danych.

Co nie mniej istotne, kwestionowane postanowienie określa, że kursy wymiany walut wyznaczone są na podstawie kursu ustalanego najpóźniej do godziny 9.30. Bank, poprzez posłużenie się sformułowaniem „najpóźniej do godziny 9.30”, przyznał sobie możliwość dowolnego i arbitralnego wyboru danych, na podstawie których wyznacza kursy walut obowiązujące Bank. Rodzi to uzasadnione ryzyko, że Bank będzie wybierał takie dane, które będą najbardziej korzystne ekonomicznie właśnie dla niego.

Jednocześnie postanowienia zawarte we wzorcu aneksu nie precyzują, kiedy dokładnie sporządzana i publikowana jest Tabela kursów walut. Z informacji przekazanych przez Bank wynika, że „Tabela ustalana i publikowana jest w godzinach porannych”, jednak we wzorcach umowy nie znajdują się postanowienia, które pozwoliłyby ustalić konkretny, dokładny moment sporządzania i publikowania Tabeli. W konsekwencji konsumenci nie otrzymują w odpowiednim momencie informacji na temat tego, w oparciu o które dane zostaną dokonane przeliczenia rat kapitałowo-odsetkowych.

W piśmie z dnia 8 czerwca 2017 r. Bank podniósł, że ponosi całość ryzyka związanego z rozwojem sytuacji rynkowej w ciągu dnia. W ocenie Prezesa Urzędu, omawiane twierdzenie nie jest zgodne z prawdą. Należy bowiem wskazać, że w sytuacji, gdy kursy walut zmieniają się po godzinie 9:30²⁰ na korzyść konsumentów, to nie mają oni żadnej gwarancji, że Bank zmodyfikuje obowiązującą Tabelę. Bank natomiast zabezpiecza się

---

²⁰Zgodnie z zakwestionowanym postanowieniem, Bank ustala kursy walut najpóźniej do godziny 9:30.

przed zmianami kursów walut chociażby w ten sposób, że ustanawia spread walutowy, który stanowi pewnego rodzaju zysk Banku.

I.B

Należy również mieć na uwadze, że na mocy zakwestionowanych klauzul Bank zastrzegł, że wartość spreadu walutowego może ulec zmianie w drodze jednostronnego oświadczenia Banku oraz, że „Bank jest uprawniony do zmiany - nie częściej niż raz w miesiącu kalendarzowym - wysokości Spreadu Walutowego (...)”. Oznacza to, że na podstawie przytoczonych postanowień, Bank przyznaje sobie prawo do jednostronnej zmiany istotnego parametru umowy, natomiast konsument nie ma żadnego wpływu na tę decyzję. Bank wskazuje jedynie, że wysokość spreadu walutowego może zostać zmieniona nie częściej niż raz w miesiącu kalendarzowym. Jednocześnie Bank nie konkretyzuje, jaka mogłaby być wysokość spreadu walutowego przy każdorazowej zmianie, podając konsumentowi jedynie jego wartość na dzień zawarcia umowy.

Bank zastrzegł, że jest uprawniony do zmiany wysokości spreadu walutowego na podstawie określonych czynników (m.in. zmiany wskaźnika cen dóbr inwestycyjnych publikowanych przez GUS, wzrostu rzeczywistych kosztów obsługi danej usługi na skutek niezależnych od Banku czynników zewnętrznych, zmiany stawek oprocentowania lokat na rynku międzybankowym - międzybankowych stóp referencyjnych, wywołanej czynnikami regulacyjnymi). W pierwszej kolejności należy jednak zwrócić uwagę, że nigdzie nie zostało wskazane, w jaki sposób zmiana każdej z przesłanek określonych w pkt 4.7. Regulaminu Produktowego wpływa w rzeczywistości i faktycznie na wysokość spreadu (w szczególności, jaka jest zależność między wyszczególnionymi przez Bank w pkt 4.7. a-h okolicznościami a wysokością spreadu walutowego). Rodzi to uzasadnione ryzyko, że wysokość spreadu będzie ustalana przez Bank w sposób dowolny. Należy również podkreślić, że przesłanki przewidziane przez Bank umożliwiające dokonywanie zmiany wartości spreadu walutowego dotyczą elementów niezwiązanych bezpośrednio z pobieraną przez Bank od konsumentów z tego tytułu opłatą. Należy mieć na uwadze, że Bank dokonuje zmian wysokości spreadu walutowego w oparciu o czynniki takie jak np. wzrost rzeczywistych kosztów obsługi danej usługi na skutek niezależnych od Banku czynników zewnętrznych, w szczególności: wzrost cen opłat pocztowych i telekomunikacyjnych, rozliczeń międzybankowych koniecznych do wykonania danej usługi, energii, wejście w życie nowych regulacji prawnych powodujących wzrost kosztów świadczonej usługi. W ocenie Prezesa Urzędu, omawiane zmiany (uzależnione od czynników zewnętrznych) mogą być trudne do weryfikacji przez konsumentów pod kątem zasadności i prawidłowości.

Niezależnie od powyższego, należy również wskazać, że Bank posługuje się w ww. postanowieniu Regulaminu Kredytowego pojęciami niejasnymi, niejednoznacznymi i nieokreślonymi, np. „w szczególności”, „rynek międzybankowy”, „rozliczenia międzybankowe”. Pojęcia te pozostawiają wątpliwości interpretacyjne. Co za tym idzie, nie są one dostępne w żadnych obiektywnych źródłach, a w konsekwencji są niemożliwe do zweryfikowania przez konsumentów.

Zastrzeżenia Prezesa Urzędu budzi także sformułowanie „zmiana” w odniesieniu do poszczególnych mierników, które pozwala Bankowi przyjąć, że zarówno w przypadku wzrostu, jak i obniżenia wysokości danego czynnika, jest on uprawniony do dokonywania zmian wysokości spreadu walutowego na niekorzyść konsumenta. Innymi słowy - nawet w przypadku, gdy np. wysokości obowiązkowych opłat wnoszonych przez banki na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego ulegną obniżeniu, Bank ma prawo przyjąć, że taka okoliczność wpływa na niekorzyść konsumenta i na tej podstawie podwyższyć wysokość

spreadu walutowego. Jednocześnie konsumenci nie mają żadnej gwarancji, że Bank dokona zmian wysokości spreadu walutowego, która będzie ekonomicznie korzystna właśnie dla nich.

Należy również zwrócić uwagę na to, że Bank nie wskazał, w odniesieniu do jakiego momentu omawiane czynniki miałyby podlegać ocenie. Nie został bowiem określony początkowy moment, w odniesieniu do którego należałoby dokonać porównania wysokości danych czynników. Nie zostało wskazane np. w jakim odstępie będzie weryfikowany wzrost inflacji - czy ta zmiana będzie porównywana każdego miesiąca danego roku względem tego miesiąca ubiegłego roku, czy też może każdego roku względem roku poprzedniego albo (analogicznie) dnia. Omawiane rozwiązanie przyznaje Bankowi możliwość dokonywania zmiany wysokości spreadu walutowego z dużą częstotliwością. Co więcej, poziom zmiany czynników wskazany w pkt d-h został przez Bank ustalony jako 0,01%. Wydaje się jednak, że możliwość modyfikacji omawianych okoliczności o tak niewielką wysokość, nie stanowi istotnej przyczyny uzasadniającej zmianę wysokości spreadu walutowego.

W piśmie z dnia 8 czerwca 2017 r. Bank wskazał, że nigdy nie nadużywał kwestionowanych postanowień ani też nie wykorzystywał ich celem przyznania sobie jakichkolwiek należnych korzyści. Odnosząc się do argumentu Banku, Prezes Urzędu zwraca uwagę, że podnoszona okoliczność nie ma znaczenia na gruncie niniejszej sprawy (w szczególności biorąc pod uwagę abstrakcyjny charakter kontroli postanowień przeprowadzanej przez Prezesa Urzędu).

W związku z powyższym, w ocenie Prezesa Urzędu, postanowienia umowne zakwestionowane w pkt I.A i pkt I.B sentencji niniejszej decyzji kształtują prawa i obowiązki konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy. Omawiane klauzule wprowadzają nieusprawiedliwioną dysproporcję praw na niekorzyść konsumentów. Analizowane postanowienia przyznają Bankowi uprawnienie do dokonywania arbitralnych, nieprzewidywalnych i dowolnych zmian czynników wpływających na wysokość rat kapitałowo-odsetkowych, do których spłaty zobowiązani są konsumenci.

Wobec powyższego, Prezes Urzędu orzekł jak w pkt I sentencji niniejszej decyzji.

Ad II. Rozstrzygnięcie o środkach usunięcia trwających skutków naruszenia zakazu stosowania we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych

Przepis art. 23b ust. 2 uokik daje Prezesowi Urzędu możliwość określenia w decyzji, o uznaniu postanowienia wzorca umowy za niedozwolone i zakazującą jego wykorzystywania, środków usunięcia trwających skutków naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 23a uokik. Prezes Urzędu może w szczególności zobowiązać przedsiębiorcę do poinformowania konsumentów, będących stroną umów zawartych na podstawie wzorca, o którym mowa w art. 23b ust. 1, o uznaniu za niedozwolone postanowienia tego wzorca - w sposób określony w decyzji oraz złożenia jednokrotnego lub wielokrotnego oświadczenia o treści i w formie określonej w decyzji.

Jak wskazuje się w doktrynie²¹, trwające skutki naruszenia zakazu stosowania niedozwolonych postanowień wzorca umowy polegają przede wszystkim na dalszym

²¹M. Prętki, A. Wiercińska-Krużewska, Komentarz do art. 23(b) ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów [w:] Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz pod red. A. Stawicki, E. Stawicki, 2016, dostępne: LEX.

istnieniu (stosowaniu) zakazanych postanowień w zawartych umowach oraz na braku świadomości konsumentów, że postanowienia te są wobec nich bezskuteczne. Jak ustalił Prezes Urzędu w toku niniejszego postępowania, Bank nadal stosuje we wzorcach umów zakwestionowane postanowienia umowne.

Środki usunięcia trwających skutków naruszenia zakazu stosowania niedozwolonych postanowień wzorca umowy powinny być proporcjonalne do wagi i rodzaju naruszenia oraz konieczne do usunięcia jego skutków. W pkt II decyzji Prezes Urzędu zobowiązał Bank do:

a) poinformowania w terminie nie później niż 3 (trzech) miesiące od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji, wszystkich konsumentów, będących stronami umów zawartych na podstawie wzorców, których postanowienia zostały uznane za niedozwolone, o uznaniu ich za niedozwolone i skutkach z tego wynikających.

Przy czym informacja przekazywana konsumentom będzie:

- w warstwie wizualnej - sporządzona czcionką w rozmiarze co najmniej 11, kolorze czarnym i rodzaju Times New Roman,
- dostarczona konsumentom za pomocą listów poleconych,
- składała się z następującej treści:

„Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w decyzji nr DOZIK-9/2018 z dnia 31 grudnia 2018 r. uznał za niedozwolone postanowienia wzorców umów stosowane przez Deutsche Bank Polska Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie i zakazał ich wykorzystywania, o treści:

A. „Kursy wymiany walut w Tabeli Kursów ustalane są przez Bank w każdym Dniu Roboczym w oparciu o średni kurs z rynku walutowego (FOREX), ustalany najpóźniej do godziny 9.30 czasu obowiązującego w Polsce („Kurs Bazowy”). Kurs kupna ustalany jest w oparciu o wzór: $\text{Kurs Kupna} = 2 * \text{Kurs Bazowy} / (2 + \text{Spread Walutowy wyrażony w procentach})$, a kurs sprzedaży w oparciu o wzór: $\text{Kurs Sprzedaży} = \text{Kurs Bazowy} + (\text{Spread Walutowy wyrażony w procentach} * \text{Kurs Kupna}) / 2$. Wartość Spreadu Walutowego wyrażonego w procentach na dzień zawarcia Umowy wynosi dla waluty CHF: [...], Euro: [...], USD: [...], GBP: [...] i może ona ulec zmianie w drodze jednostronnego oświadczenia Banku na zasadach określonych w punkcie 5.4 poniżej. Spread Walutowy wyrażony w procentach jest równy stosunkowi spreadu walutowego wyrażonego kwotowo, stanowiącego różnicę pomiędzy kursem sprzedaży a kursem kupna waluty obcej określanych w Tabeli Kursów („Spread Walutowy”) do kursu kupna”

w zw. z:

[5.4]

B. „Bank jest uprawniony do zmiany - nie częściej niż raz w miesiącu kalendarzowym - wysokości Spreadu Walutowego wyrażonego w procentach na podstawie przesłanek określonych w punkcie 4.7. Regulaminu Produktowego, o wartość wyrażonej w punktach procentowych zmiany określonych w tym postanowieniu podstaw”,

[4.7]

„Poza okolicznościami przewidzianymi w pozostałych Warunkach Kredytu oraz przy uwzględnieniu postanowień pkt 1.4.2.3. Regulaminu Kredytowego, Bank jest uprawniony

do zmiany - nie częściej niż raz w miesiącu kalendarzowym - wysokości Opłat i Prowizji określonych Tabeli Prowizji i Opłat na podstawie i w stosunku do:

- a) Wzrostu inflacji w stopniu ogłaszanych przez GUS, co najmniej o 0,1%,
- b) Zmiany wskaźnika cen dóbr inwestycyjnych publikowanych przez GUS, co najmniej o 0,1%,
- c) Wzrostu rzeczywistych kosztów obsługi danej usługi na skutek niezależnych od Banku czynników zewnętrznych, w szczególności: wzrostu cen opłat pocztowych i telekomunikacyjnych, rozliczeń międzybankowych koniecznych do wykonania danej usługi, energii, wejście w życie nowych regulacji prawnych powodujących wzrost kosztów świadczonej usługi o co najmniej 1%,
- d) Zmiany stóp procentowych kredytów udzielanych bankom przez Narodowy Bank Polski o co najmniej 0,01%,
- e) Zmiany poziomu rezerw obowiązkowych ustalonych przez Narodowy Bank Polski lub wysokości ich ewentualnego oprocentowania, co najmniej o 0,01%,
- f) Zmiany stawek oprocentowania lokat na rynku międzybankowym (międzybankowych stóp referencyjnych, wywołana czynnikami regulacyjnymi), co najmniej o 0,01%,
- g) Zmiany wysokości obowiązkowych opłat wnoszonych przez banki na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, co najmniej o 0,01%,
- h) Zmiany rentowności instrumentów rynku pieniężnego i kapitałowego (w tym np. bonów skarbowych i obligacji Skarbu Państwa), co najmniej o 0,01%”.

Prawomocna decyzja o uznaniu postanowienia wzorca umowy za niedozwolone ma skutek wobec przedsiębiorcy, co do którego stwierdzono stosowanie niedozwolonego postanowienia umownego oraz wobec wszystkich konsumentów, którzy zawarli z nim umowę na podstawie wzorca wskazanego w decyzji.

Treść decyzji nr DOZIK-9/2018 dostępna jest na stronie www.deutschebank.pl. Decyzja jest prawomocna”;

b) zamieszczenia, na własny koszt - w terminie nie później niż 1 (jednego) miesiąca od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji - informację o treści wskazanej w pkt IIa tiret 3. (trzeci), na stronie internetowej Deutsche Bank Polska Spółki Akcyjnej z siedzibą w Warszawie (w dacie wydania niniejszej decyzji jest to strona internetowa: www.deutschebank.pl) w ten sposób, że powyższa informacja zostanie umieszczona na stronie głównej oraz będzie utrzymywana na niej przez okres 4 (czterech) miesięcy.

W ocenie Prezesa Urzędu, celowe i konieczne jest skierowanie od każdego z konsumentów, będących stroną umów zawartych na podstawie wzorców, których postanowienia zostały uznane za niedozwolone, jasnego i zrozumiałego komunikatu o uznaniu omawianych klauzul za abuzywne. Należy mieć na uwadze, że jak najszersze rozpowszechnienie komunikatu spełni zarówno funkcję wychowawczą wobec konsumentów, jak i funkcję prewencyjną wobec innych przedsiębiorców. Publikacja komunikatu dodatkowo na stronie internetowej Banku ma stanowić czytelną i jednoznaczną informację dla przedsiębiorców, że nieakceptowana jest sytuacja, w której przedsiębiorcy tworzą postanowienia wzorców umów, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku.

Mając na uwadze powyższe, Prezes Urzędu orzekł jak w pkt II rozstrzygnięcia niniejszej decyzji.

Ad III. Rozstrzygnięcie o obowiązku publikacji decyzji

Zgodnie z art. 23b ust. 3 uokik, w decyzji o uznaniu postanowienia wzorca umowy za niedozwolone i zakazującą jego wykorzystywania, Prezes Urzędu może nakazać publikację decyzji w całości lub w części, z zaznaczeniem, czy decyzja ta jest prawomocna, w określonej w niej formie, na koszt przedsiębiorcy. Rozpowszechnienie treści decyzji pełni funkcję wychowawczą wobec konsumentów oraz funkcję prewencyjną wobec innych przedsiębiorców²².

Prezes Urzędu nałożył na Bank obowiązek publikacji wersji jawnej niniejszej decyzji w całości, na koszt Banku, na stronie internetowej tego przedsiębiorcy (w dacie wydania niniejszej decyzji jest to strona internetowa: www.deutschebank.pl), w terminie nie później niż 1 (jednego) miesiąca od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji, w ten sposób, że odnośnik do treści wersji jawnej decyzji powinien zostać umieszczony na stronie głównej i opisany w następujący sposób: „Decyzja Prezesa UOKiK nr DOZIK-9/2018. Decyzja prawomocna”, oraz utrzymywania jej na przedmiotowej stronie internetowej przez okres 4 (czterech) miesięcy.

W ocenie Prezesa Urzędu obowiązek publikacyjny pozwoli przekazać możliwie najszerszemu kręgowi odbiorców-konsumentów informację o postanowieniach wzorców umów uznanych za niedozwolone i skutkach z tego wynikających. Podkreślenia wymaga, że omawiany obowiązek zrealizuje również funkcję prewencyjną - zniechęcającą Bank oraz innych przedsiębiorców do stosowania niedozwolonych postanowień we wzorcach umów.

Mając na uwadze powyższe, Prezes Urzędu orzekł jak w pkt III rozstrzygnięcia niniejszej decyzji.

Ad IV. Rozstrzygnięcie o karze pieniężnej

Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 3a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10 % obrotu osiągniętego w roku obrotowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie, dopuścił się naruszenia zakazu określonego w art. 23a ustawy.

Z powołanego przepisu wynika, że kara pieniężna za naruszenie zakazu stosowania we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych, o których mowa w art. 385¹ § 1 kc, ma charakter fakultatywny. O tym, czy w konkretnej sprawie zasadne jest nałożenie kary pieniężnej decyduje, w ramach uznania administracyjnego, Prezes Urzędu.

W niniejszej sprawie Prezes Urzędu uznał za zasadne skorzystanie z przysługującego mu na mocy przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uprawnienia do nałożenia kary pieniężnej na Bank za stosowanie we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych, o których mowa w pkt I rozstrzygnięcia niniejszej decyzji.

Zdaniem Prezesa Urzędu, okoliczności niniejszej sprawy - w szczególności produkty, których dotyczą zakwestionowane postanowienia umowne, a także negatywne skutki ich stosowania dla prawidłowego zabezpieczenia interesów ekonomicznych konsumentów - wskazują na celowość zastosowania tego środka represji. Prezes Urzędu, uznając za

²²Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2015 r., sygn. akt III SK 61/14, dostępne: LEX nr 1712832.

zasadne nałożenie kary na Bank, kierował się założeniem, że sankcja ta musi spełniać zarówno funkcję represyjną, jak i prewencyjną. Nałożenie kary pieniężnej służyć będzie jako środek odstrasżający Deutsche Bank Polska S.A. od stosowania niedozwolonych postanowień wzorców umów w przyszłości (prewencja indywidualna). Rozstrzygnięcie o karze ma być sygnałem dla innych profesjonalnych uczestników rynku usług finansowych, że tego typu klauzule nie mogą być stosowane - pod rygorem sankcji finansowej (prewencja ogólna). Kara pieniężna spełni również funkcję represyjną - stanowić będzie dolegliwość dla Strony niniejszego postępowania uzasadnioną stwierdzeniem naruszenia interesów konsumentów.

Należy zwrócić uwagę, że przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie określają przesłanek, od których uzależnione byłoby podjęcie decyzji o nałożeniu kary. Ustawodawca wskazał jedynie w art. 111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów te okoliczności, które Prezes Urzędu ma obowiązek uwzględnić decydując o wymiarze kary pieniężnej. Są to w szczególności: okoliczności naruszenia przepisów ustawy, uprzednie naruszenie przepisów ustawy, a także: okres, stopień oraz skutki rynkowe naruszenia przepisów ustawy, przy czym stopień naruszenia Prezes Urzędu ocenia biorąc pod uwagę okoliczności dotyczące natury naruszenia, działalności przedsiębiorcy, która stanowiła przedmiot naruszenia (art. 111 ust. 1 pkt 1 uokik).

Stosownie do art. 111 ust. 2 uokik, ustalając wysokość kar pieniężnych, Prezes Urzędu bierze również pod uwagę okoliczności łagodzące lub obciążające, które wystąpiły w sprawie.

Okolicznościami łagodzącymi, wskazanymi w art. 111 ust. 3 pkt 2 uokik są w szczególności: dobrowolne usunięcie skutków naruszenia, zaniechanie stosowania zakazanej praktyki przed wszczęciem postępowania lub niezwłocznie po jego wszczęciu, podjęcie z własnej inicjatywy działań w celu zaprzestania naruszenia lub usunięcia jego skutków oraz współpraca z Prezesem Urzędu w toku postępowania, w szczególności przyczynienie się do szybkiego i sprawnego przeprowadzenia postępowania.

Wśród zamkniętego katalogu okoliczności obciążających art. 111 ust. 4 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów wymienia: znaczny zasięg terytorialny naruszenia lub jego skutków, znaczne korzyści uzyskane przez przedsiębiorcę w związku z dokonanym naruszeniem, dokonanie uprzednio podobnego naruszenia oraz umyślność naruszenia.

Umyślność

Zgodnie z art. 106 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów kara pieniężna może być nałożona, gdy do naruszenia przepisów tej ustawy doszło choćby nieumyślnie. W świetle obowiązujących przepisów prawa, stwierdzenie nawet nieumyślnego naruszenia ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów daje zatem podstawę do nałożenia kary pieniężnej. Ocena zgromadzonego w niniejszej sprawie materiału dowodowego wskazuje na nieumyślne naruszenie przez Bank zakazu określonego w art. 23a uokik. W niniejszej sprawie brak jest dowodów wskazujących na to, że Bank miał lub musiał mieć świadomość niedozwolonego charakteru stosowanych postanowień umownych. Niemniej jednak podkreślenia wymaga, że na profesjonalnych uczestnikach rynku spoczywa obowiązek dochowania należytej staranności przy ocenie zgodności ich działań z obowiązującymi przepisami prawa. Bank bez wątplenia posiada zasoby finansowe, kadrowe i ekonomiczne pozwalające na konstruowanie treści wzorców umów przy uwzględnieniu szacunku do konsumentów. Przedsiębiorca ustalając treść wzorców umów wykorzystywanych

w relacjach z konsumentami, powinien dokonać analizy i weryfikacji zawartych w nich postanowień pod kątem możliwości kształtowania praw i obowiązków konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszający ich interesy. Z tego względu, w ocenie Prezesa Urzędu, zachowanie przedsiębiorcy było efektem niedołożenia przez niego należytej staranności, jakiej należałoby oczekiwać od profesjonalnego uczestnika obrotu gospodarczego.

Mając na uwadze wskazane powyżej okoliczności, Prezes Urzędu uznał, że naruszenie dokonane przez Bank, określone w pkt I sentencji niniejszej decyzji, nie było umyślne.

Zasady kalkulacji kary

Stosownie do art. 106 ust. 3 pkt 1 uokik obrót, o którym mowa w art. 106 ust. 1 uokik, oblicza się jako sumę przychodów wykazanych w rachunku zysków i strat - w przypadku przedsiębiorcy sporządzającego taki rachunek na podstawie przepisów o rachunkowości.

Podstawą obliczenia wysokości kary w niniejszym postępowaniu stanowi potwierdzony rachunkiem zysków i strat obrót Banku osiągnięty w 2017 r., który wyniósł 1.396.429.000 zł (słownie: jeden miliard trzysta dziewięćdziesiąt sześć milionów czterysta dwadzieścia dziewięć tysięcy złotych).

Ustalenie wysokości kary pieniężnej ma charakter wieloetapowy. Ustalając wysokość nakładanej kary pieniężnej, należy uwzględnić w szczególności okoliczności naruszenia przepisów ustawy, uprzednie naruszenie przepisów ustawy, a także okres, stopień oraz skutki rynkowe naruszenia. Na tej podstawie ustalona zostaje kwota bazowa. W dalszej kolejności należy rozważyć, czy w sprawie występują okoliczności obciążające i łagodzące oraz jaki powinny mieć wpływ na wysokość kary.

Okoliczności naruszenia przepisów ustawy

Okoliczności naruszenia została już szczegółowo opisana w poprzedniej części niniejszej decyzji. Zakwestionowane przez Prezesa Urzędu działanie Banku polegało na stosowaniu we wzorcach umów, aneksach do umów kredytu i pożyczek hipotecznych denominowanych do walut obcych, niedozwolonych postanowień umownych.

Uprzednie naruszenie

Należy wskazać, że zgodnie z przepisem art. 111 ust. 1 uokik, Prezes Urzędu, ustalając wysokość nakładanej kary pieniężnej, uwzględnia m.in. uprzednie naruszenie przepisów ustawy. Dotychczas Prezes Urzędu wydał następującą decyzję w sprawie stosowania przez Bank praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów: tj.

Decyzja nr RBG - 4/2018 z dnia 13 marca 2018 r.

Prezes Urzędu uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działanie Banku polegające na informowaniu konsumentów, którzy są stroną umowy o usługę płatniczą oraz posiadają dostęp do systemu bankowości elektronicznej db easyNET i nie zmienili domyślnej formy przesyłania powiadomień, o proponowanych zmianach warunków umowy o usługę płatniczą w trakcie jej trwania wyłącznie za pomocą wiadomości elektronicznych przesyłanych w ramach systemu bankowości elektronicznej, które nie stanowią trwałego nośnika informacji w rozumieniu art. 2 pkt 30 ustawy z dnia 19 sierpnia

2011 r. o usługach płatniczych, co stanowi naruszenie obowiązku o którym mowa w art. 29 ust. 1 i 3 w zw. z art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych i w konsekwencji narusza art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz stwierdził zaniechanie jej stosowania z dniem 15 września 2016 r.

Treść powyższej decyzji dostępna jest na stronie internetowej UOKiK pod adresem: www.uokik.gov.pl.

Okres stosowania

Okres stosowania zakwestionowanych postanowień wzorców umów, za którego początek przyjmuje dzień wejścia w życie nowelizacji ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (tj. 17 kwietnia 2016 r.) przyznającej Prezesowi Urzędu uprawnienie w zakresie rozstrzygania o niedozwolonym charakterze postanowienia wzorca umowy i zakazie jego dalszego wykorzystywania, przekracza 12 miesięcy, co należy uznać za okres długotrwały.

Stopień i skutki naruszenia (z uwzględnieniem okoliczności dotyczących natury naruszenia oraz działalności przedsiębiorcy, która stanowiła przedmiot naruszenia)

W ocenie Prezesa Urzędu, stopień naruszenia przez Bank przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest znaczny. Istotą zachowania Banku jest bowiem działanie polegające na wykorzystaniu silniejszej pozycji poprzez stosowanie we wzorcach umów niedozwolonych postanowień umownych oraz w konsekwencji wprowadzenie daleko idącej dysproporcji praw i obowiązków na niekorzyść konsumentów. Należy jednocześnie mieć na uwadze, że kwestionowane postanowienia umowne dotyczą umów kredytów i pożyczek hipotecznych odnoszących się do walut obcych. Prezes Urzędu wziął pod uwagę, że nabycie omawianych produktów pociąga za sobą istotne i długotrwałe zobowiązania finansowe po stronie konsumentów. W ocenie Prezesa Urzędu, w niniejszym przypadku na konsumentów, poza ryzykiem kursowym, mogło zostać przerzucone ryzyko dowolnego kształtowania przez Bank kursów wymiany walut obcych. W przypadku umów kredytów i pożyczek hipotecznych jest to o tyle istotne, że kredytobiorcy są narażeni na to ryzyko przez wiele lat trwania umowy. Nie może ulegać wątpliwości, że opisane zakłócenie równowagi stron umowy może w sposób rażący naruszać ekonomiczny interes konsumentów. Należy również mieć na uwadze, że Bank - jako profesjonalista i instytucja zaufania publicznego - w stosunkach z konsumentami powinien działać w sposób niewykorzystujący swojej silniejszej pozycji oraz dbać o równomierne rozłożenie uprawnień i obowiązków stosunku umownego.

Dokonując oceny wagi naruszenia, Prezes Urzędu uwzględnił okoliczność, że postanowienia umowne stosowane przez Bank mogą godzić przede wszystkim w interesy ekonomiczne konsumentów. Jak już zostało wskazane, omawiane klauzule określają zasady ustalania kursów walut obcych, w oparciu o które wyliczana jest wysokość rat kapitałowo-odsetkowych wymaganych od konsumentów.

Wyliczenie kwoty bazowej kary

Mając na względzie przedstawione powyżej okoliczności, Prezes Urzędu ustalił kwotę bazową kary na 0,5% obrotu osiągniętego przez Bank w 2017 r.

Spółka osiągnęła w 2017 r. obrót w wysokości 1.396.429.000 zł, a zatem kwota bazowa kary wynosi 6 982 145 zł.

Okoliczności łagodzące i obciążające

Zgodnie z art. 111 ust. 3 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, okolicznościami łagodzącymi są w szczególności: dobrowolne usunięcie skutków naruszenia, zaniechanie stosowania zakazanej praktyki przed wszczęciem postępowania lub niezwłocznie po jego wszczęciu, podjęcie z własnej inicjatywy działań w celu zaprzestania naruszenia lub usunięcia jego skutków oraz współpraca z Prezesem Urzędu w toku postępowania, w szczególności przyczynienie się do szybkiego i sprawnego przeprowadzenia postępowania. Wśród zamkniętego katalogu okoliczności obciążających art. 111 ust. 4 pkt 2 ustawy wymienia: znaczny zasięg terytorialny naruszenia lub jego skutków, znaczne korzyści uzyskane przez przedsiębiorcę w związku z dokonanym naruszeniem, dokonanie uprzednio podobnego naruszenia oraz umyślność naruszenia. W niniejszej sprawie Prezes Urzędu nie zidentyfikował ani okoliczności łagodzących, ani okoliczności obciążających.

Obliczenie kary

W związku z tym, nałożona na Bank kara (po zaokrągleniu do pełnego złotego) wynosi 6 982 145 zł (słownie: sześć milionów dziewięćset osiemdziesiąt dwa tysiące sto czterdzieści pięć złotych), co stanowi 0,5% obrotu osiągniętego przez Bank w 2017 r. i 5% maksymalnej kary, która mogłaby zostać nałożona na Spółkę na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 3a uokik.

Podsumowanie

Nakładając niniejszą decyzją karę pieniężną za naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu kierował się przestankami wskazanymi w art. 106 oraz art. 111 uokik. Kara w powyższej wysokości jest w ocenie Prezesa Urzędu adekwatna do okresu, stopnia oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Prezes Urzędu wziął pod uwagę, że kara ta spełni funkcję prewencyjną (zarówno w ujęciu ogólnym, jak i indywidualnym) oraz funkcję represyjną.

Wobec powyższego, Prezes UOKiK orzekł jak w pkt IV rozstrzygnięcia niniejszej decyzji.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 uokik, karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: NBP o/o Warszawa nr 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000.

Ad V. Koszty postępowania

Zgodnie z art. 80 uokik, Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie. Jednocześnie zgodnie z art. 77 ust. 1 uokik, jeżeli w wyniku postępowania Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, jest obowiązany ponieść koszty postępowania. Zgodnie z art. 263 § 1 kpa, do kosztów postępowania zalicza się koszty podróży i inne należności świadków i biegłych oraz stron w przypadkach przewidzianych w art. 56 kpa, a także koszty spowodowane oględzinami na miejscu, jak również koszty doręczania stronom pism urzędowych. Zgodnie z art. 264 § 1 kpa, jednocześnie z wydaniem decyzji organ administracji publicznej ustali w drodze

postanowienia wysokość kosztów postępowania, osoby zobowiązane do ich poniesienia oraz termin i sposób ich uiszczenia. W wyniku przeprowadzonego postępowania, Prezes Urzędu w pkt I rozstrzygnięcia niniejszej decyzji stwierdził naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Kosztami niniejszego postępowania są wydatki związane z korespondencją prowadzoną ze Stroną postępowania. W związku z powyższym, postanowiono obciążyć Stronę postępowania kosztami postępowania w wysokości 54,60 zł (słownie: pięćdziesiąt cztery złote sześćdziesiąt groszy). Koszty niniejszego postępowania określone w pkt V rozstrzygnięcia niniejszej decyzji Bank obowiązany jest wpłacić w terminie 14 dni od uprawomocnienia się niniejszej decyzji, na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów NBP o/o Warszawa nr 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000.

Wobec powyższego, Prezes Urzędu orzekł jak w sentencji niniejszej decyzji.

Pouczenie

Na podstawie art. 81 ust. 1 uokik w związku z art. 479²⁸ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r. poz. 1360 ze zm.; dalej także „Kodeks postępowania cywilnego”) od niniejszej decyzji przysługuje Stronie odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie miesiąca od dnia jej doręczenia, które wnosi się za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

W przypadku kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w pkt V rozstrzygnięcia niniejszej decyzji, na podstawie art. 81 ust. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz stosownie do art. 479³² § 1 i 2 Kodeksu postępowania cywilnego i art. 264 § 2 Kodeksu postępowania administracyjnego w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, przysługuje zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie tygodnia od dnia doręczenia niniejszej decyzji za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

z up. PREZESA
Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
ZASTĘPCA DYREKTORA
Departamentu Ochrony Zbiorowych Interesów
Konsumentów
Artur Zwaliński

Otrzymuje:

1. (...)
2. a/a